

Organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors

En undersökning om utvecklingen av organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors under de senaste 10 åren - en kvalitativ studie

Santeri Piippo

11/2018

Referat

Författare	Examen	
Santeri Piippo	Polis (YH)	
Publikationens namn	Offentlighetsgrad	
Organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors. Undersökning om utvecklingen av organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors under de senaste 10 åren – en kvalitativ studie	Offentlig	
Handledare	Lärdomsprovets form	
Sabina Jordan och Christian Romberg	Undersökande lärdomsprov	
Referat		
<p>Syftet med denna undersökning är att studera utvecklingen av den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors samt vilka de största aktörerna inom branschen är. Inom ämnet organiserad bedrägeribrottslighet fokuserar undersökningen huvudsakligen på identitetsstöld och falska poliser.</p> <p>Frågorna som besvaras med denna undersökning är hur den organiserade bedrägeribrottsligheten har utvecklats samt vilka de största aktörerna är, vilken är orsaken till utvecklingen och utövas det någon form av förebyggande verksamhet för att motverka organiserad bedrägeribrottslighet.</p> <p>För att uppnå syftet har jag använt mig av en kvalitativ forskningsmetod och utgått ifrån fenomenografins läror. Jag har samlat material genom tre intervjuer. Intervjувaren har jag vidare analyserat kvalitativt för att nå resultatet. Resultatet består av diskussion kring ämnet i form av citat, återkoppling till teorikapitlet samt egna slutsatser.</p> <p>I undersökningen har det kommit fram att utvecklingen av den organiserade bedrägeribrottsligheten har möjliggjorts främst av den tekniska utvecklingen. Största aktörerna inom organiserad bedrägeribrottslighet är motorcykelgäng, estniska ligorna, vissa rumäner och asylsökande.</p> <p>I och med att undersökningen fokuserar på läget i Helsingfors, kunde man undersöka ämnet vidare genom att studera situationen i övriga Finland. Bedrägeriutredningssamarbetet olika länder emellan har visat sig vara bristfälligt. Därmed kunde även det ämnet undersökas vidare.</p>		
Sidantal	Månad och år då granskningen skett	Lärdomsprovets kod (OPS)
46 + 1 bilaga	11/2018	YH2016LP
Nyckelord		
Bedrägeri, Grovt Bedrägeri, Organiserad brottslighet, Organiserad bedrägeribrottslighet, Identitetsstöld, Falska poliser		

Tiivistelmä

Tekijä Santeri Piippo	Tutkinto Polis (YH)	
Julkaisun nimi Organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors. Undersökning om utvecklingen av organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors under de senaste 10 åren – en kvalitativ studie	Julkisuusaste Julkinen	
Ohjaajat Sabina Jordan ja Christian Romberg	Opinnäytetyön muoto Tutkimuksellinen opinnäytetyö	
<p>Tiivistelmä</p> <p>Tämän tutkimuksen tarkoitus on tutkia Helsingissä tapahtuvan järjestäytyneen petosrikollisuuden kehitystä sekä selvittää, mitkä merkittävimmät tekijät alalla ovat. Tutkimus käsittelee lähinnä identiteettivarkauksia sekä valepoliisitoimintaa järjestäytyneen petosrikollisuuden muotona.</p> <p>Kysymykset, joihin tutkimus vastaa, ovat: miten järjestäytynyt petosrikollisuus on kehittynyt ja mitkä merkittävimmät tekijät ovat, mistä kehitys johtuu sekä harjoitetaanko jotakin ennaltaehkäisevää toimintaa järjestäytyneen petosrikollisuuden ehkäisemiseksi.</p> <p>Tarkoituksen täyttämiseksi olen käyttänyt kvalitatiivista tutkimusmenetelmää ja tutkimuksellisenä lähtökohtana toimii fenomenografia. Materiaalin keräämiseksi olen haastatellut kolmea henkilöä. Tuloksen saamiseksi olen tehnyt kvalitatiivisen sisältöanalyysin haastattelun vastauksista. Tulos koostuu aiheen pohdinnasta lainauksien, teoriaan yhdistetyn tuloksen sekä omien päätelmien muodossa.</p> <p>Tutkimuksessa on ilmennyt, että tekninen kehitys on mahdollistanut myös järjestäytyneen petosrikollisuuden kehityksen. Merkittävimmät tekijät alalla ovat moottoripyöräkerhot, virolaiset liigat, tietyt romanialaiset sekä turvapaikanhakijat.</p> <p>Tutkimus keskittyy lähinnä Helsingissä tapahtuvaan järjestäytyneeseen petosrikollisuuteen ja tästä syystä tilannetta muualla suomessa voisi tutkia. Petostutkintayhteistyö on näyttänyt olevan puutteellista eri maiden välillä. Tästä syystä myös tutkintayhteistyö voisi olla aihe jatkotutkimukselle.</p>		
Sivumäärä 46 + 1 liite	Tarkastuskuukausi ja vuosi 11/2018	Opinnäytetyökoodi (OPS) YH2016LP
Avainsanat Petos, Törkeä petos, Järjestäytynyt rikollisuus, Järjestäytynyt petosrikollisuus, Identiteettivarkaus, Valepoliisi		

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1 INLEDNING	1
1.1 SYFTE	3
1.2 AVGRÄNSNINGAR.....	4
1.3 TIDIGARE FORSKNING.....	4
2 MATERIAL OCH METOD	6
2.1 HERMENEUTIK OCH KVALITATIV UNDERSÖKNING	6
2.2 MATERIALINSAMLING.....	8
2.3 ANALYSMETOD	9
2.4 FORSKNINGSETISKA ASPEKTER	10
2.5 UNDERSÖKNINGENS VALIDITET	10
2.6 UNDERSÖKNINGENS RELIABILITET	10
3 OM BEDRÄGERIER	11
3.1 BEDRÄGERI.....	11
3.2 GROVT BEDRÄGERI	13
3.3 BEDRÄGERIFÖRSÖK	14
3.4 ORGANISERAD BROTTSLIGHET	15
3.5 IDENTITETSSTÖLDER.....	17
3.6 FALSKA POLISER	19
4 ORGANISERAD BEDRÄGERIBROTTSLIGHET I HELSINGFORS OCH UTVECKLINGEN AV DEN UNDER DE SENASTE 10 ÅREN, ENLIGT INFROMANTERNAS UPPFATTNING.....	21
4.1 ORGANISERAD BEDRÄGERIBROTTSLIGHET I HELSINGFORS	21
4.2 UTVECKLINGEN AV ORGANISERAD BEDRÄGERIBROTTSLIGHET	23
4.3 VANLIGASTE GÄRNINGSFORMER INOM ORGANISERAD BEDRÄGERIBROTTSLIGHET	25
4.3.1 CMC-BEDRÄGERIER.....	26
4.3.2 ESTNISKA LIGAN/ LIGORNA.....	29
4.3.3 BEDRÄGERIER BEGÅNGNA AV RUMÄNER	30
4.3.4 BEDRÄGERIER BEGÅNGNA AV ASYLSÖKANDE	32
4.4 IDENTITETSSTÖLDER.....	33
4.5 FALSKA POLISER	36
5 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION	40
REFERENSER	42
FIGURER	46
BILAGA.....	47

1 INLEDNING

I och med globaliseringen och den tekniska utvecklingen har mängden *bedrägerier* ökat. Vanligt förekommande former av bedrägerier är *identitetsstöld* och fenomenet med *falska poliser*. Offren är både företag och privatpersoner. Den tekniska utvecklingen (e-post, Internet) har gjort det enklare att nå ett stort antal människor så gott som kostnadsfritt. Bakom större bedrägeriserier finns ofta internationell organiserad brottslighet men även privata bedragare finns. (Polisen, 2018.)

Undersökningen fokuserar på *organiserad bedrägeribrottslighet* och särskilt fall där brottsrubriceringen *identitetsstöld* eller *usurpation av tjänstemannabefogenhet* ingår. I kapitel 3 presenteras statistik och övrig information om falska poliser. Vid fall där gärningsmannen har uppgett sig vara polis är brottsrubriceringen *usurpation av tjänstemannabefogenhet*. I undersökningen syftar jag till *usurpation av tjänstemannabefogenhet* med begreppet *falska poliser*. I denna kvalitativa undersökning har jag studerat tre informanternas uppfattningar om ämnet.

Både *identitetsstöld* och fenomenet med *falska poliser* har varit aktuellt i media under den senaste tiden. Bland annat Niklas Fagerström (2018, 9 januari) har skrivit en artikel om *identitetsstöld* i Svenska YLE. Både Iltasanomat (Viljakainen, 2017, 23 november) och Helsingin uutiset (Pietiläinen, 2017, 21 augusti) har skrivit om fall där personer har blivit utsatta för *falska poliser*. På basis av hur mycket det har skrivits om ämnet, kan det anses att ämnet är aktuellt.

Kännetecknande för *bedrägerier* är att en person lockas att ge sina pengar, personuppgifter eller konto- och kreditkortsuppgifter. Vanligtvis lovas personen antingen ingenting i utbyte eller en produkt som inte motsvarar löftena. Ett av de största problemen med *bedrägerier* är offrets så gott som obefintliga möjligheter att få tillbaka pengarna. För att undvika att bli offer för *bedrägeri*, ska man främst lära sig riskerna och skydda sig på rätt sätt. (Konkurrens och konsumentverket, 2014.)

Bedrägerier i form av *identitetsstöld* förekommer ofta. Det går att ändra en annan persons officiella adress genom att skicka in en ansökan per post utan att identiteten granskas. Detta system gör det enkelt för en brottsling att beställa varor och tjänster i en annan persons namn. Eftersom räkningar och indrivningsbrev skickas till fel adress tar det lång tid före *bedrägeriet* kommer till offrets kännedom. (Fagerström, 2018, januari.)

Bedrägerier i form av identitetsstöld är ett aktuellt problem även i andra nordiska länder. Bara 2015 drabbades ungefär 85 000 personer i Sverige för id-bedrägerier, efter att de fått sin identitet kapad. Antalet anmälda identitetsstöld i Sverige är fler i april 2016 än antalet anmälda cykelstöld under ett helt år. Vanligast förekommande är att någon kapar ens personnummer och sedan använder den för att köpa något på nätet, ansöka lån eller kreditkort. Identitetsstöld kommer att öka i och med att det handlas allt mer på Internet. (Jonasson, 2018, april.)

Brott som begås av personer som presenterar sig som poliser har blivit ett allvarligt problem i Finland. Enligt finska polisens uppfattning är verksamheten bakom fenomenet med falska poliser organiserat. Falska poliser försöker oftast komma åt äldre personers bankkorts- och nätbankskoder. Brottslingarna vilseleder ofta personer bedrägligt genom att per telefon presentera sig själva som poliser. Personer som uppger sig vara poliser har förklarat att till exempel förmögenheten på bankkontot är i akut fara och att polisen behöver offrets nätbankskoder för att offret inte ska råka ut för brott. (Viljakainen, 2017, november.)

Bedrägerierna begås dock inte enbart per telefon. Gärningssättet utvecklas hela tiden och nya gärningsformer förekommer ständigt. Bedragarna har även försökt ta sig in i äldre personers bostäder för att gå igenom deras värdeegendom, kontanter och vapen. (Polisen, 2018.)

Fenomenet med falska poliser är inte ett problem enbart i Finland. I Sverige har polisen varnat om tjuvar som uppger sig vara poliser. Under senaste tiden har falska poliser trängt sig in i flera bostäder i Helsingborg. I de flesta av fallen har två till fem unga män påstått sig komma från polisen och med hjälp av det försökt få personerna att öppna ytterdörren. Svenska polisen uppmanar att aldrig öppna dörren för okända. (Peterson, 2018, januari.)

Eftersom fenomenet med falska poliser är vanligt förekommande i Helsingfors, kan det i värsta fall tänkas försvåra polisens arbete. Trots att polisen aldrig frågar till exempel bankuppgifter av någon, kan det hända att människor blir försiktigare och misstänksamma överlag när de har att göra med polisen.

I och med att det har framkommit flera fall där falska poliser väljer sina offer på basis av åldern, verkar detta vara ett växande problem då man tar i beaktande utvecklingen av Finlands åldersstruktur. Enligt Findikator (2018) har antalet finska medborgare, under de senaste åren, i åldern 0 – 24, minskat. Däremot har antalet finska medborgare i åldern 65 och äldre ökat.

Under min arbetspraktik i Helsingfors polisinsättning arbetade jag i bedrägerigruppen och fick ta del av bedrägeriutredningen i Helsingfors. Jag har valt att undersöka organiserad bedrägeribrottslighet eftersom det har visat sig vara ett aktuellt problem. I och med att jag upplevde att identitetsstöld och fenomenet med falska poliser var vanligt förekommande i samband med bedrägerier, fokuserar undersökningen främst på dessa.

Under den tid jag arbetade i Helsingfors bedrägerigrupp kom det fram att utredningen av bedrägerier inte är på samma nivå i övriga Finland. Enligt min kännedom existerar skilda bedrägerigrupper inte i övriga polisinsättningar i Finland. Trots att resurserna eventuellt inte är tillräckliga i övriga polisinsättningar kan undersökningen gynna bedrägeriutredningen i andra polisinsättningar. Genom undersökningen kan övriga polisinsättningars personal lära känna igen vanligaste gärningsformerna inom organiserad bedrägeribrottslighet samt aspekter som bör tas i beaktande vid utredning av motsvarande fall.

På samhällsplan är organiserad bedrägeribrottslighet ett märkbart problem. Identitetsstöld och falska poliser orsakar omfattande ekonomiska skador i Finland på årlig basis. Med hjälp av undersökningen lär läsaren att känna igen och skydda sig mot bedrägerier.

I och med att det är främst åldringar som blir offer för falska poliser, verkar det vara så att informationsverksamheten inte är på den nivå som krävs för att förebygga fenomenet. Med stöd av undersökningen kunde åldershem och andra instanser informera åldringar om riskerna med falska poliser för att reducera mängden offer.

1.1 Syfte

Syftet med undersökningen är att studera utvecklingen av den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors samt vilka de största aktörerna inom branschen är. Vidare är tanken att reda ut hur den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors förebyggs.

Frågor som jag strävar till att besvara med min undersökning är följande:

- Enligt mina informanternas uppfattning; hur stort problem är den yrkesmässiga bedrägeribrottsligheten i dagens läge i Helsingfors samt vilka är de största aktörerna?

- Enligt mina informanternas uppfattning; vad är orsaken/orsakerna till att den yrkesmässiga bedrägeribrottsligheten har blivit allt vanligare i Helsingfors?
- Motarbetas yrkesmässig bedrägeribrottslighet i Helsingfors på något sätt och i så fall hur?

1.2 Avgränsningar

Undersökningen fokuserar på organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors. Jag har studerat hur och varför den organiserade bedrägeribrottsligheten har utvecklats under de senaste 10 åren. I min undersökning har jag valt att lämna bort lindrigare former av bedrägerier, som till exempel lindriga nätbedrägerier. Trots att även lindriga bedrägerier är vardag, är problemet eventuellt inte lika allvarligt. Grövre bedrägerier innefattar oftast flera offer och ekonomiska skadorna är betydligt större. Därför har jag valt att fokusera främst på yrkesmässiga aktörer. Identitetsstöld och fenomenet med falska poliser är vanligt förekommande och därför valde jag att fördjupa mig just i dessa typer av bedrägerier.

Till undantag från 10-årsperioden som jag nämnde i det föregående stycket, presenterar jag inte statistik över identitetsstöld från de senaste 10 åren. Orsaken till att jag har valt presentera statistik över identitetsstöld enbart från de senaste åren, är att identitetsstöld har kriminaliserats i Finland 2015 (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 38).

Ämnet *organiserad bedrägeribrottslighet* började intressera mig efter att jag hade jobbat en tid i bedrägerigruppen i Helsingfors. Det är även orsaken till att jag har valt att avgränsa min undersökning till organiserad bedrägeribrottslighet som sker i Helsingfors.

1.3 Tidigare forskning

Ämnesområdet har undersökts tidigare: *Internetbedrägerier – en undersökning om kunskap och erfarenheter* (Gunell, 2012). Undersökningen behandlade inte direkt samma ämnen som jag har valt att undersöka. Gunell (2012) har valt att avgränsa sin undersökning så till vida, att han inte behandlar virus och spionprogram. Däremot har Gunell (2012) behandlat

*phishing*¹, *pharming*², *nigeriabrev*³, *bedrägeri vid handling med kort*⁴, *modemkapning*⁵ samt identitetsstölder. I sin undersökning har Gunell (2012) alltså tagit upp *identitetsstölder* som en del av Internetbedrägerier. Gunell (2012) redogör för själva begreppet *identitetsstöld* och hur man kan undvika att bli offer.

Materialinsamlingen har Gunell (2012) utfört genom att samla svar på enkäter av studerande på informationsbehandlingslinjen i Vasa yrkeshögskola. Trots att Gunells (2012) undersökning inte direkt tangerar samma ämne som min undersökning, har jag utnyttjat Gunells undersökning så till vida att jag har definierat vissa begrepp som är gemensamma med hjälp av undersökningen.

Jag hittade en tidigare undersökning som behandlar delvis samma ämnesområde, det vill säga; *bedrägerier* med åldringar som offer. I sin undersökning *Rädslan för bedrägerier bland pensionärer från PRO - sambanden mellan rädslan, sårbarhetsfaktorerna och den tidigare utsattheten* redogör Moberg och Olofsson (2014) för statistik om äldre personer som blivit offer för bedrägerier. Moberg och Olofsson (2014) redogör vidare huruvida åldern korrelerar till utsattheten.

I min undersökning behandlar jag fenomenet med falska poliser. I fall där en person uppger sig vara polis för att vilseleda en annan person i syfte att göra ekonomisk vinning är offren oftast åldringar. I min undersökningens teoridel har jag utnyttjat delar av Mobergs och Olofssons undersökning.

I sin kandidatsuppsats *Identiteettivarkauden monet kasvot* beskriver Hummelholm (2017) vad identitetsstölder är och vilka aspekter ledde till att de blev kriminaliserade i Finland 4 september 2015. Eftersom begreppet *identitetsstöld* är centralt, utgår jag till en del ifrån Hummelholms (2017) kandidatuppsats. I och med att identitetsstölder kriminaliserades i Finland för bara några år sedan, kan det anses vara relevant att redogöra för omständigheterna som ledde till att paragrafen i fråga blev till.

Jag hittade även en undersökning som tangerar ämnet falska poliser. Tuomikoski (2018) från

¹ Nätfiske (*phishing* på engelska) är en typ av bedrägeri som går ut på att lura datoranvändare att avslöja privat information via e-post eller webbsidor (Gunell, 2012).

² Hela poängen med *pharming* är att påverka adresserna på Internet så att besökare helt av sig själv skickas till en förfälskad sida (Gunell, 2012).

³ Man får ett e-postmeddelande från en individ i Afrika, och denne lovar dig en stor summa pengar i gengäld för hjälp med en tjänst (Gunell, 2012).

⁴ Genom dataintrång kommer bedragare över information om kunder kort som använts för betalning på Internet (Gunell, 2012).

⁵ Modemkapning betyder att en person kopplar om ditt modem till ett nytt telefonnummer, med en dyr minutavgift (Gunell, 2012).

Polisyrkeshögskolan har undersökt hur man förebygger fenomenet med falska poliser både i dagens läge och i framtiden. Eftersom min undersökning behandlar fenomenet med falska poliser, kan det anses väsentligt att förklara huruvida fenomenet förebyggs nu och hur det kommer att förebyggas i framtiden. Utifrån statistik och Tuomikoskis (2018) uppsats går det att diskutera hur fenomenet med falska poliser möjligen kommer att utvecklas.

2 MATERIAL OCH METOD

I följande kapitel redogör jag för vilken vetenskapsteori jag har utgått ifrån och vilken metod jag har använt för insamling av material. Dessutom har jag förklarat de forskningsetiska principerna och huruvida de har följts i undersökningen. Avslutningsvis har jag även analyserat undersökningens validitet och reliabilitet.

2.1 Hermeneutik och kvalitativ undersökning

I min undersökning har jag valt att utgå ifrån den *hermeneutiska vetenskapsteorin*. Hermeneutiken är en metod att förstå det som undersöks ur en subjektiv synvinkel (Patel & Davidson, 2011, s. 28 – 30). ”Själva ordet hermeneutik kan översättas som ”tolkningskonst” eller ”tolkningslära” (Eriksson & Wiedersheim-Paul, 2001, s. 221).

Enligt Patel och Davidson (2011) ska en forskare inom hermeneutiken sträva till att se helheter. Utgångsmässigt ska en forskare inom hermeneutiken kunna ställa sig på samma nivå som forskningsobjektet för att subjektivt kunna använda sin egen förståelse som verktyg i forskningen. Meningen med en undersökning som har hermeneutik som en vetenskaplig utgångspunkt, är att tolka subjektivt det som undersöks, i enlighet med ens egna förhandskunskaper. (Patel & Davidson, 2011, s. 28 – 30.)

Även Eriksson och Wiedersheim-Paul (2001) definierar hermeneutiska metoden enligt en persons, till exempel forskarens, förståelse av en annan persons handlingar. Eriksson och Wiedersheim-Paul (2001) påpekar att det viktigaste sättet att förstå är genom språket och ifall det inte finns ett gemensamt språk, blir förståelsen bristfällig.

Förståelsehorisonten är ett begrepp man oundvikligen kommer i kontakt med i en hermeneutisk undersökning. Förståelsehorisont är en gräns där förståelse möter det som inte

förstås. Under tolkningsakten flyttas förståelsehorisonten så att gemensam förståelse uppnås. (Patel & Davidson, 2011, s. 30.)

I en hermeneutisk undersökning strävar man inte till att nå heltäckande teorier. Däremot poängteras det unika i varje tolkning. Det är upp till forskaren att argumentera för vilken tolkning som uppfattas som den bästa. (Patel & Davidson, 2011, s. 30.)

Processen, där subjektiv tolkning av material utvecklas till ny kunskap, beskrivs ofta med den *hermeneutiska spiralen*, se figur 1:



Figur 1. Illustration av den hermeneutiska spiralen (Jordan, 2016).

Kvalitativa metoder betraktas ofta som motsatsen till kvantitativa. Alternativt kan det tolkas som ”mjuka data” i motsats till ”hårda data”. I boken *Handbok i kvalitativa metoder* används begreppet *kvalitativa metoder* som ett heltäckande begrepp för metoder som består av intervjuer, observationer eller analys av texter som inte direkt anpassar sig till kvantitativa analyser. (Ahrne & Svensson, 2015, s. 9.)

Eftersom jag har valt att intervjua tre personer och sedan utföra en kvalitativ innehållsanalys av mina informanternas uppfattningar av organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors, har jag arbetat i enlighet med *fenomenografins* läror. Det centrala med fenomenografi är att studera uppfattningar. I undersökningar med fenomenografi som förhållningssätt arbetar forskare vanligtvis med öppna, kvalitativa intervjuer. I intervjuerna utlåter sig informanterna enligt deras egna uppfattningar om fenomenet i fråga. (Patel & Davidson, 2011, s. 32.)

I undersökningen har jag valt att använda en kvalitativ forskningsmetod. I en kvalitativt inriktad undersökning, där undersökaren studerar informanternas uppfattningar enligt fenomenografins läror, söker man inga absoluta sanningar. Däremot strävar man till att få

fram personers uppfattningar om olika fenomen. (Patel & Davidson, 2011, s. 30 – 32.)

2.2 Materialinsamling

För att skaffa material som stöder min undersökning har jag gjort semistrukturerade intervjuer med tre polismän som fungerar i Helsingfors brottsutredningsenhet. Semistrukturerade intervjuer innebär att forskaren gör en lista på bestämda teman som ska behandlas. Frågorna är öppna så till vida att den som intervjuas har stor frihet att utforma svaren. (Patel & Davidson, 2011, s. 82.) Rantanen och Vesala (2007) påpekar att kärnan i en kvalitativ undersökning är att producera argumentation genom semistrukturerade intervjuer. Materialet ska sedan analyseras genom kommentarer som består av motiverade ställningstaganden (Rantanen & Vesala, 2007, s. 11).

I en kvalitativ undersökning är antalet informanter av vikt. Ahrne och Svensson (2017) talar om en ”mättnad” som uppfylls då undersökaren börjar känna igen informanternas svar och upplever att ett visst svarsmönster föreligger. Gällande beslutet av mängden informanter utgick jag ifrån att intervju de polismän i Helsingfors som arbetar kring mitt undersökningsämne. I de tre skilda intervjuerna började svaren delvis likna varandra och därmed skulle intervju av flera informanter inte nödvändigtvis ha tillbringat någon ny kunskap.

Under intervjuens gång ställde jag frågor till informanterna och lyssnade på deras svar utan att framhäva mina egna åsikter och synpunkter om ämnet. Medan intervjun framskred, väcktes även nya, mera preciserande frågor, som jag ställde när situationen gav möjlighet till det. Ahrne och Svensson (2017) har gjort en lista på regler som intervjuarna ska hålla sig till. Enligt regel 5 ska intervjuaren bara tala eller ställa frågor under särskilda förhållanden (Ahrne & Svensson, 2017, s. 37). Enligt Ahrne och Svensson är sådana förhållanden till exempel för att diskutera sådant som inte har uttalats, när situationen så tillåter.

Jag intervjuade informanterna vid tre olika tillfällen. Intervjun med Informant 1 utspelade sig den 25 juni 2018 och varade i 17 minuter och 52 sekunder. Informant 2 och Informant 3 intervjuade jag den 20 augusti 2018. Intervjun med Informant 2 varade i 52 minuter och 57 sekunder och intervjun med Informant 3 1 timme, 26 minuter och 33 sekunder. Intervjuerna utfördes i var och en av informanternas arbetsrum i Böle polishus. Enligt Ahrne

och Svensson föreligger det en mängd faktorer som påverkar den intervjuade. Var intervjun sker, är av betydelse. I regel ska intervjun ske hemma hos den som intervjuas, om intervjun inte naturligt är anknuten till en viss arbetsplats eller organisation. (Ahrne & Svensson, 2017, s. 42 – 43.) I och med att mitt ämne tangerar mina informanternas arbetsplats och organisation, var valet att av plats naturligt.

Intervjuerna bandades in med min personliga mobiltelefon. Efter intervjuerna har jag transkriberat de bandade intervjuerna så till vida att delar som inte är av relevans har lämnats bort. Det transkriberade materialet resulterade i 16 sidor text. I och med att informanterna i undersökningen är finskspråkiga, utfördes intervjuerna på finska. Efter att jag transkriberat intervjuerna har jag översatt materialet på svenska utan att ändra på innehållet av intervjuerna.

I tre skilda intervjuer har jag ställt öppna frågor till informanterna. Intervjufrågorna har varit samma i varje skilda intervju. Vissa informanter kunde dock svara bättre på en del av frågorna än andra och tvärtom. Detta beror på att informanterna, som medverkat i min undersökning, arbetar med olika arbetsuppgifter och har därmed olika synpunkter.

Intervjufrågorna är strukturerade och standardiserade. Jag har noggrant formulerat och ordnat intervjufrågorna för att nå det eftersträvade målet. Efter att ha själv bearbetat frågorna har jag gett möjlighet till två medstudenter att granska frågorna för att ge ändringsförslag.

2.3 Analysmetod

Jag har först bekantat mig med materialet för att få en helhetsuppfattning. Därefter har jag uppmärksammat och kategoriserat likheter och skillnader i uppfattningar baserat på utsagorna i intervjuerna. (Patel & Davidson, 2011, s. 81 – 86.) Intervjufrågorna är uppdelade enligt tre huvudkategorier: *organiserad bedrägeribrottslighet*, *identitetsstöld* och *falska poliser*.

Efter att ha transkriberat intervjuerna samlade jag alla intervjusvar inom samma ämnesområde under samma underrubrik. Därefter jämförde jag olika informanternas intervjusvar med varandra för att finna likheter.

Efter att ha funnit likheter mellan intervjusvaren har jag framställt resultatkapitlet. I resultatkapitlet har jag vidare sammanknutit informanternas utsagor med undersökningens

teoribakgrund. Till slut har jag studerat strukturen av kategorisystemet (Patel & Davidson, 2011, s. 81 – 86).

2.4 Forskningsetiska aspekter

I min undersökning har jag tagit i beaktande de forskningsetiska principerna; *informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet och nyttjandekravet*. För att uppfylla *informationskravet* har jag före intervjuerna informerat de personer som har fungerat som informanter i min undersökning om undersökningens syfte. Vidare har jag klargjort att informanterna har rätt att personligen bestämma i vilken grad de vill medverka i undersökningen, vilket gör att samtyckeskravet uppfylls. Med samtycke av informanterna har jag valt att hålla informanterna som anonyma. Jag har även förklarat åt informanterna att deras enskilda uppgifter kommer endast att användas för forskningsändamål, för att skydda deras integritet. (Patel & Davidson, 2011, s. 63.) Materialet har jag sparat i min mobiltelefon i form av ljudband. Efter att undersökningen blir klar och godkänd kommer jag att radera ljudbanden.

2.5 Undersökningens validitet

En undersöknings validitet innebär att man verkligen undersöker det som man avser att undersöka (Patel & Davidson, 2011). I undersökningen tillbringar själva metoden ingen ny kunskap. Metoden måste väljas enligt den information som eftersökes (Jyväskylän Yliopisto, 2009). Semistrukturerad intervju som metod i undersökningen är valid. Om ämnet, *organiserad bedrägeribrottslighet*, finns det inte mycket statistik. Därmed var den mest valida metoden för materialinsamling semistrukturerade intervjuer med erfarna polismän, vars dagliga arbetsuppgifter tangerar undersökningens ämne.

2.6 Undersökningens reliabilitet

I detta sammanhang syftas det med reliabilitet främst på undersökningsmetodens tillförlitlighet. Huruvida metoden är reliabel kan mätas genom att studera hur den påverkas

eller inte påverkas av någon tillfällighet. (Patel & Davidson, 2011.) Eftersom undersökningens resultat baserar sig på informanternas uppfattningar som vidare har kvalitativt analyserats, utgående från mina förhandskunskaper, finns det en risk att undersökningens reliabilitet lider. För att öka undersökningens reliabilitet har jag först samlat in behövlig förhandsinformation för att kunna analysera resultatet på det sätt som krävs. Intervjufrågorna är öppna och således har inte frågorna varit ledande för att resultera i ett visst önskat svar.

Det finns tre olika typer av källor; primära⁶, sekundära⁷ och tertiära⁸ källor (Booth, Colomb & Williams, s. 82, 2004). ”På samma sätt som en viss källa är viktigare än ett flertal andra, kan en enda trovärdig källa vara viktigare än tusen andra som inte är att lita på” (Booth, Colomb & Williams, s. 83, 2004). I undersökningen har jag strävat till att huvudsakligen använda mig av primära källor. För att ytterligare öka reliabiliteten har jag valt att huvudsakligen använda källor som inte är äldre än 10 år.

3 OM BEDRÄGERIER

I kapitlen 3.1 – 3.6 definieras centrala begrepp samt presenteras statistik över huruvida begångna brott som är centrala i undersökningen, har ökat. Jag presenterar även litteratur och annat material, som jag har utgått ifrån i undersökningens teoridel. Centrala begrepp i min undersökning är *bedrägeri*, *grovt bedrägeri*, *bedrägeriförsök*, *organiserad brottslighet*, *organiserad bedrägeribrottslighet*, *falska poliser* och *identitetstöld*.

3.1 Bedrägeri

Jag har avgränsat min undersökning till bedrägeribrottslighet och således är det behövligt att definiera deliktet *bedrägeri*. *Bedrägeri* innebär att man vilseleder en person för att själv nå

⁶ Primärkällor utgörs av förstahandsinformation eller originaldata, t.ex. brev, dagböcker, obehandlad statistik, foton, domstolsbeslut etc. (Stockholms universitet, 2018).

⁷ Sekundärkällor bygger i sin tur vidare på primärkällor, t.ex. genom att summera, analysera eller kritiskt granska dessa (Stockholms universitet, 2018).

⁸ Tertiärkällor i sin tur baseras enbart på sekundärkällor (Stockholms universitet, 2018).

orättmätig vinning eller för att orsaka skada åt någon annan. I finska strafflagen (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 36) definieras *bedrägeri* enligt följande:

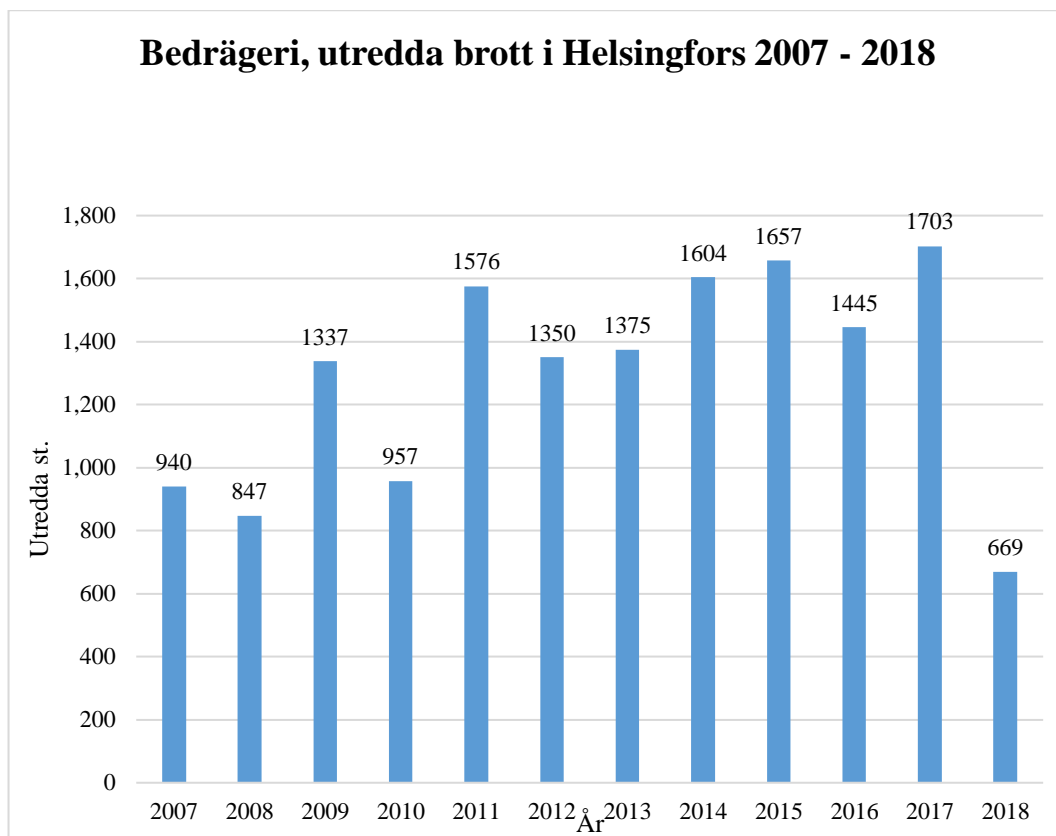
Den som för att bereda sig eller någon annan orättmätig ekonomisk vinning eller för att skada någon annan, genom att vilseleda eller utnyttja misstag, förmår någon att göra eller underlåta något och därigenom orsakar ekonomisk skada för den som misstagit sig eller den vars intressen han kunnat förfoga över, skall för *bedrägeri* dömas till böter eller fängelse i högst två år.

För bedrägeri döms också den som i sådant syfte som nämns i 1 mom. matar in, ändrar, förstör eller undertrycker data eller på något annat sätt ingriper i ett informationssystem funktion så att resultatet av databehandlingen förvanskas och därigenom orsakar ekonomisk skada för någon annan. (Strafflag 36 kap 1 §, 24.8.1990/769).

Bedrägerier begås oftast i syfte att uppnå vinning men även orsakande av skada är straffbart enligt finländsk strafflag. Straffbarheten kräver att misstaget är i orsakssamband med förlusten eller skadan. Enligt paragrafen måste skadan vara ekonomisk (Forss, s. 254, 2014).

Bedrägerier har ökat märkbart under de senaste åren. Ökningen av bedrägeribrottslighet kan delvis förklaras med att Internetanvändningen har ökat. Även den tekniska utvecklingen som sker ständigt samt att bedrägeribrotten kan begås mot ett stort antal människor samtidigt, har inverkat på ökningen av bedrägeribrottslighet. (Moberg & Olofsson, 2014).

I figur 2 illustreras utredda bedrägerier i Helsingfors. Diagrammets x-axel utgör året och y-axeln mängden utredda bedrägerier per år:



Figur 2. Bedrägeri, utredda brott st. 2007 – 2018. (Polstat, 2018).

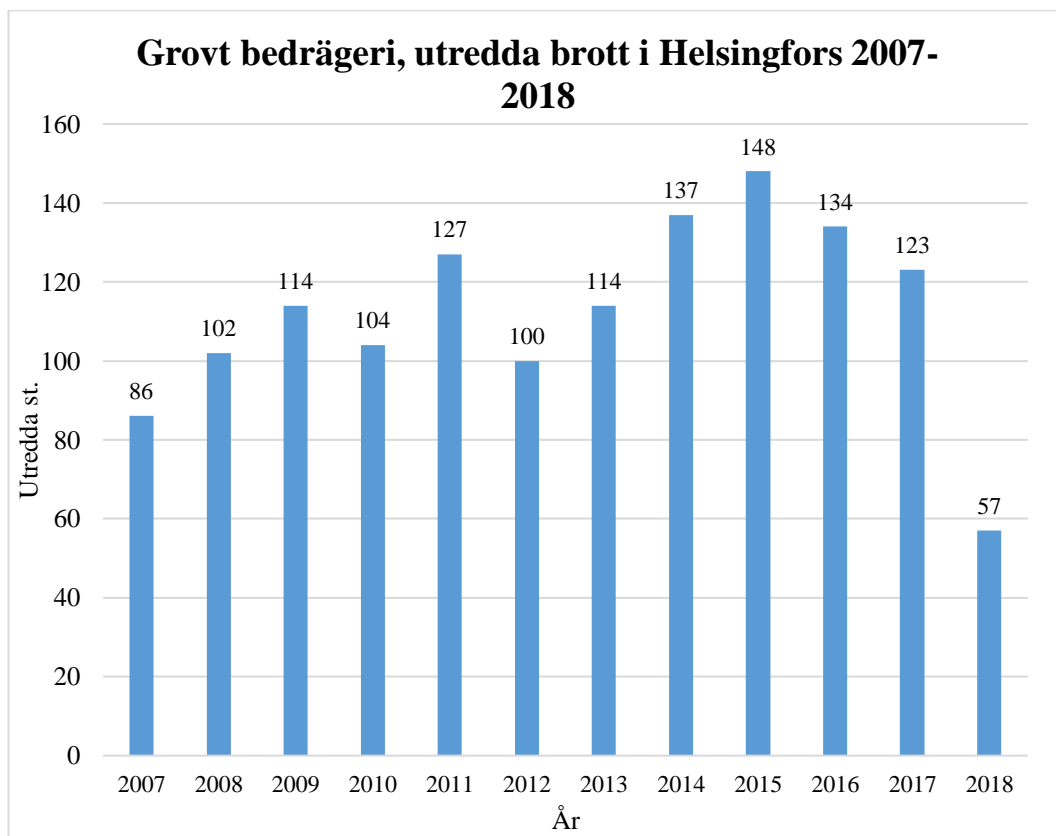
När man avläser figur 2 ser man ett tydligt mönster. Mängden utredda bedrägerier har i regel ökat vartannat år och minskat vartannat. Om man däremot jämför 2017 med 2007 har mängden nästan fördubblats. Enligt figur 2 är antalet endast 669 2018. Det låga antalet beror på att 2018 inte ännu har tagit slut och statistiken uppdateras inte automatiskt.

3.2 Grovt bedrägeri

För att bedrägeri ska uppfylla den grova formen, skall den eftersträfvade vinningen eller skadan vara betydlig. Nedan presenteras definitionen på *grovt bedrägeri* enligt finsk strafflag (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 36):

Om vid bedrägeri 1) eftersträvas avsevärd vinning, 2) vållas avsevärd eller synnerligen kännbar skada, 3) brottet begås med utnyttjande av särskilt förtroende som grundar sig på en ansvarsfull ställning, eller 4) gärningen sker med utnyttjande av någon annans särskilda svaghet eller annars skyddslösa läge och bedrägeriet även bedömt som en helhet är grovt, skall gärningsmannen för *grovt bedrägeri* dömas till fängelse i minst fyra månader och högst fyra år. Försök är straffbart. (strafflag 36 kap 2 §, 24.8.1990/769).

Mängden utredda grova bedrägerier i Helsingfors illustrerad med figur 3. X-axeln utgör året och y-axeln mängden utredda grova bedrägerier per år.



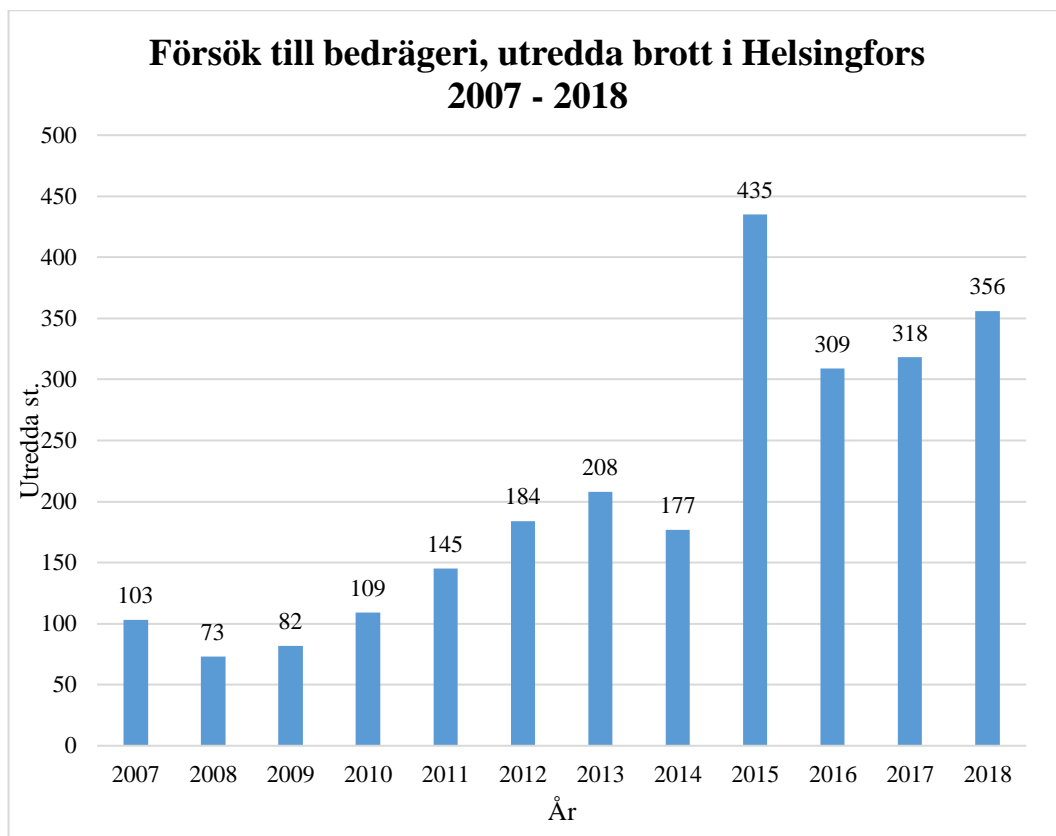
Figur 3. Grovt bedrägeri, utredda brott st. 2007 – 2018. (Polstat, 2018).

Enligt figur 3 har mängden utredda grova bedrägerier nästan tvådubblats 2015 från och med 2007. Dock kan det avläsas ur figur 3 att antalet har minskat ständigt från och med 2015. Det låga antalet 2018 beror på att året är fortlöpande.

3.3 Bedrägeriförsök

Enligt finländsk strafflag är försök till bedrägeri straffbart (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 36). Försök till ett brott uppfylls när en person börjar begå brottet och genom det förorsakat fara för att brottet fullbordas (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 5). Således kan en person dömas för försök till bedrägeri, trots att bedrägeriet inte resulterade i någon vinning. I och med att bedrägerier inte alltid lyckas och de förblir på försök nivå, är det behövligt att definiera begreppet.

I figur 4 presenteras mängden utredda bedrägeriförsök per år i form av ett stapeldiagram. X-axeln visar årtalet och y-axeln mängden utredda bedrägeriförsök:



Figur 4. Försök till bedrägeri, utredda brott st. 2007 – 2018. (Polstat, 2018).

Även antalet bedrägeriförsök har i regel ökat jämnt under de tio senaste åren enligt figur 4. Efter 2015 har dock antalet minskat till en grad. Däremot har antalet ökat tydligt varje år och 2018 är antalet redan nu högre jämfört med 2017.

3.4 Organiserad brottslighet

Definitionen på *organiserad brottslighet* är inte entydig. Det finns flera definitioner på begreppet och en del av definitionerna är förvirrande, svårtolkade och till och med motstridiga. J.S. Albanese (2004) har definierat begreppet *organiserad brottslighet* som en konsensus av olika forskare. Albaneses (2004) definition lyder enligt följande:

Organiserad brottslighet är fortlöpande brottsligt företagsamhet som fungerar på ett rationellt sätt för att uppnå vinning genom olaglig verksamhet enligt efterfrågan av allmänheten. Organiserade brottslighetens fortlöpande existens upprätthålls genom makt, hot, monopol och eller korruption bland myndigheter. (Gottschalk, 2010.)

Albaneses (2014) definition är översatt till svenska, utan att innehållet har ändrats. Den ursprungliga definitionen är skriven på engelska.

Hädanefter syftar jag i undersökningen, med begreppet *organiserad bedrägeribrottslighet*, till verksamhet som är organiserad, yrkesmässig och i flera fall gränsöverskridande. Dessutom innebär organiserad brottslighet att någon högre instans ger order och att det finns underordnade som efterlever de givna ordena. Eftersom jag har avgränsat min undersökning till organiserad bedrägeribrottslighet, är det relevant att definiera deliktet *deltagande i en organiserad kriminell sammanslutnings verksamhet*. I finska strafflagen (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 17) definieras deliktet på följande sätt:

Den som 1) genom att grunda eller bygga upp en organiserad kriminell sammanslutning eller genom att värva eller försöka värva personer till sammanslutningen, 2) genom att utrusta eller försöka utrusta en organiserad kriminell sammanslutning med explosiva varor, vapen, skjutföremål eller ämnen eller föremål eller ämnen som är avsedda för tillverkning av sådana eller med andra farliga föremål eller ämnen, 3) genom att ordna eller försöka ordna utbildning för en organiserad kriminell sammanslutning eller ge en organiserad kriminell sammanslutning utbildning för brottslig verksamhet, 4) genom att för en organiserad kriminell sammanslutning skaffa eller försöka skaffa eller genom att till en organiserad kriminell sammanslutning överlåta lokaler eller andra utrymmen som den behöver för brottslig verksamhet eller fordon eller andra hjälpmedel av synnerlig vikt för sammanslutningens brottsliga verksamhet, 5) genom att direkt eller indirekt tillhandahålla eller samla in tillgångar för att finansiera den brottsliga verksamheten i en organiserad kriminell sammanslutning, 6) genom att ha hand om en organiserad kriminell sammanslutnings viktiga ekonomiska angelägenheter eller genom att ge ekonomiska eller juridiska råd som är av synnerlig vikt för sammanslutningens brottsliga verksamhet, eller 7) genom att aktivt främja en organiserad kriminell sammanslutnings kriminella syften på något annat väsentligt sätt som till allvarligheten är jämförbart med dessa (strafflag 17 kap 1a §, 8.5.2015/564).

Ifall brottet är begått planmässigt eller brottet begås som en del av en organiserad grupperings verksamhet, föreligger skärpningsgrunder för bestämmandet av domen (Strafflag. Finlex 39/1889 kap. 6). Användning av planmässig eller organiserad verksamhet som utgångspunkt för skärpning av straff kan vara problematiskt, eftersom den organiserade verksamheten ska kunna bevisas skilt i skilda fall (Mölsä, s. 235, 2008). Således har tidigare verksamhet ingen juridisk betydelse (Mölsä, s. 235, 2008).

Av de viktigaste grunderna för klassificering till organiserad brottslighet har det gjorts en lista på elva egenskaper som definierar organiserad brottslighet. Listan togs i bruk i Europeiska Unionen i slutet av 1990-talet. Egenskaperna enligt listan är;

- 1) samarbete av flera än två personer,
- 2) i förhand definierade arbetsuppgifter,
- 3) utövande av verksamhet en längre eller obegränsad tid,
- 4) inre disciplin inom organisationen,

- 5) misstankar om grova brott,
- 6) fungerar på internationell nivå,
- 7) användande av våld eller andra hotmetoder,
- 8) användande av bulvanföretag,
- 9) utövande av penningtvätt,
- 10) strävan att påverka politiker, offentliga sektorn, massmedier, rättsliga myndigheten eller representanter av näringslivet,
- 11) strävan av ekonomisk vinning och/eller makt som avgörande faktor.

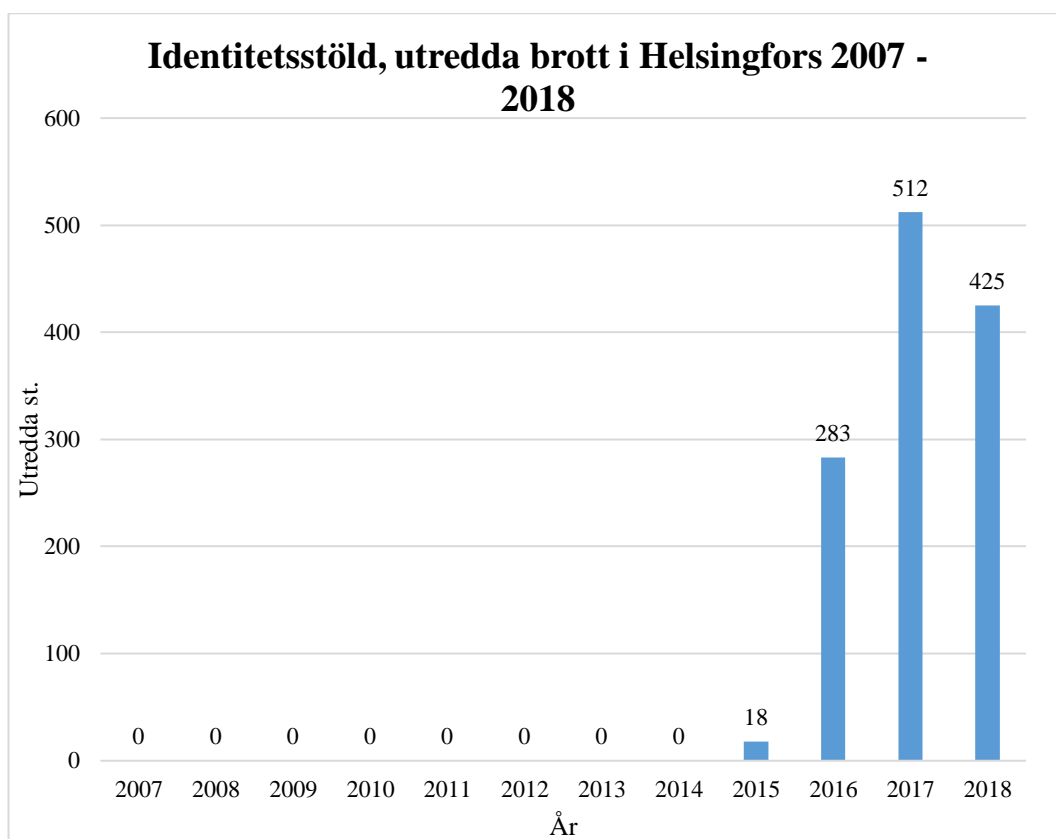
För att ett straff ska kunna skärpas på basis av organiserad brottslighet, måste punkterna 1), 3), 5) och 11) alltid uppfyllas. Polisen beräknar att ungefär hälften av finska brottsliga grupperingarna uppfyller Europeiska Unionens kriterier. (Mölsä, s. 235 – 236, 2008.)

3.5 Identitetsstölder

Identitetsstöld är ett brott där brottslingar härmar individer, oftast för en ekonomisk vinning (Gunell, 2012). Man gör sig skyldig till identitetsstöld om man använder en annan persons identitet för att vilseleda en tredje part så att personen, vars uppgifter har använts fel, orsakas skada. I finska strafflagen (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 38) definieras identitetsstöld enligt följande:

Den som i syfte att vilseleda en tredje part obehörigen använder någon annans personuppgifter eller identifieringsuppgifter eller andra motsvarande uppgifter som identifierar personen, och därmed orsakar ekonomisk skada eller mer än ringa olägenhet för den som uppgifterna gäller, ska för *identitetsstöld* dömas till böter. (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 38.)

Mängden utredda identitetsstölder per år, illustrerade med ett stapeldiagram. Brottsrubriceringen *identitetsstöld* tillsattes i finska strafflagen den 4 september 2015, vilket kan avläsas ur figur 5:



Figur 5. Identitetsstöld, utredda brott st. 2007 – 2018. (Polstat, 2018).

I och med att identitetsstölder kriminaliserades 2015 finns det heller ingen statistik om identitetsstölder före 2015. Som det framgår i figur 5, har mängden identitetsstölder ökat betydligt. Det låga antalet 2018 beror på att året fortfarande är fortlöpande.

Enligt ett pressmeddelande från ombudsmannens kansli i Södra Florida, har identitetstjuvar ofta ingen brottslig bakgrund. I vissa fall är identitetstjuven i någon form av relation med offret. Identitetstjuvar kan utöva sin verksamhet ensamt eller som en del av ett kriminellt företag (Roberson, s. 45, 2008).

Identitetstjuvar som agerar ensamma väljer vanligtvis bland äldre personer och till och med familjemedlemmar. Ensam fungerande identitetstjuvar litar på enkla metoder, så som stjälande av post och grävande bland skräp för att få tillgång till finansiella uppgifter (Roberson, s. 45, 2008).

Enligt President's Task Force Report, har antalet grupper och organisationer, som är inblandade i identitetsstölder, ökat avsevärt under senaste åren. Bland annat motorcykelgäng är inblandade i identitetsstölder. Även andra kriminella grupperingar utgör en del av identitetsstölderna som begås i Asien och Östeuropa. Huvudsakligen är de organiserade grupperna specialiserade i identitetsstölder och deras metoder är sofistikerade. Organiserade

grupperingar använder vinningen som uppnås med identitetsstöld för att finansiera annan kriminell verksamhet, exempelvis narkotikaproduktion (Roberson, s. 46, 2008).

Många anser att identitetsstöld är en typ av bedrägeri, i vilken en annans identitet har använts för att bedra någon, trots att det finns skillnad mellan begreppen enligt lagliga grunder (Roberson, s. 4, 2008). Trots att identitetsstöld i sig inte uppfyller brottsrekvisiten för bedrägeri, förekommer identitetsstöld sällan som sådana och oftast är identitetsstöld bara en del av en större helhet av flera brott (Roberson, s. 4, 2008).

3.6 Falska poliser

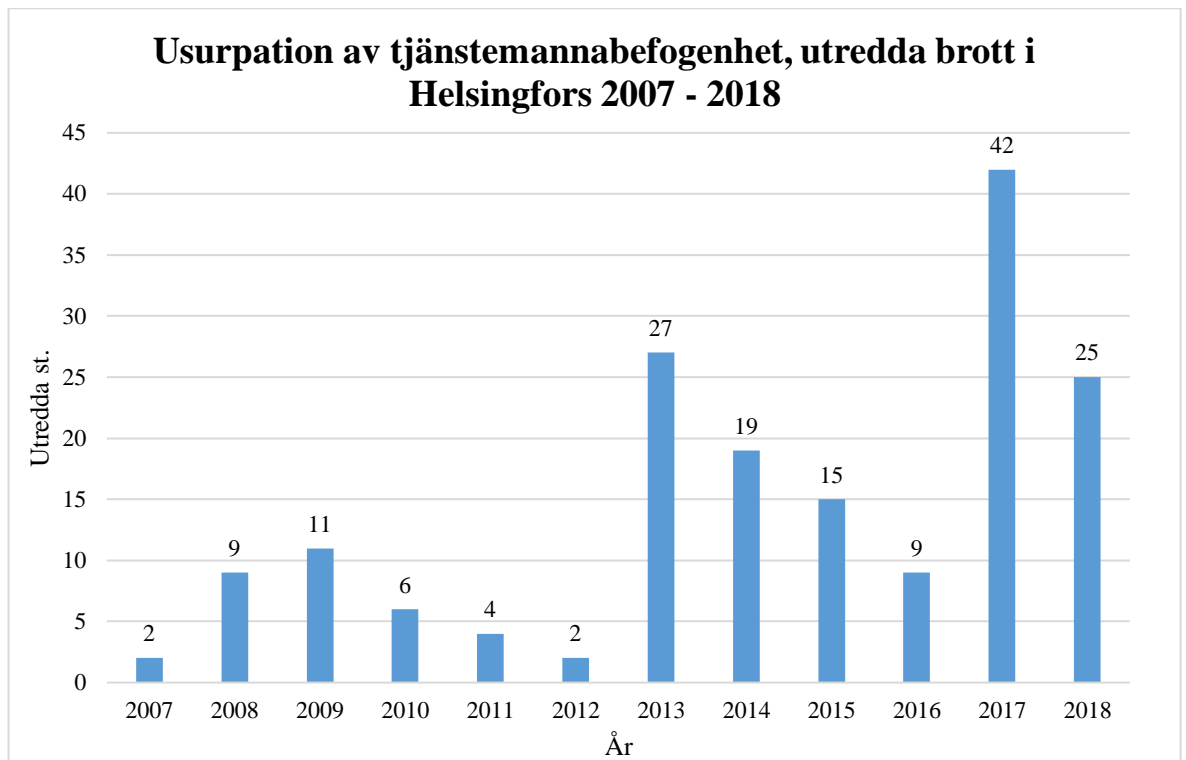
I undersökningen har jag undersökt fenomenet med falska poliser. Egentliga brottsrubriceringen är *usurpation av tjänstemannabefogenhet*. Därmed är det nödvändigt att definiera brottsrubriceringen. I undersökningen använder jag dock begreppet *falska poliser*.

Fenomenet med falska poliser har 2017 vuxit till ett allvarligt problem i Finland. Fenomenet är brett och har spridits runt hela Finland. År 2017 skrevs 999 brottsanmälan om falska poliser. Trots informeringsverksamheten har inte antalet brottsanmälningar minskat betydligt. (Tuomikoski, 2018.)

En person som bedrar någon annan genom att uppge sig själv som polis gör sig även skyldig till *usurpation av tjänstemannabefogenhet*. Därför anser jag att det som nödvändigt att definiera brottsrubriceringen. *Usurpation av tjänstemannabefogenhet* definieras i den finska strafflagen (Strafflag. Finlex. 39/1889 kap. 16) enligt följande:

Den som i syfte att vilseleda någon annan 1) utan laglig rätt vidtar en åtgärd som endast får vidtas av en behörig myndighet som utövar offentlig makt, eller 2) annars uppträder i föregiven egenskap av tjänsteman som utövar offentlig makt i tjänsteuppdrag, skall för *usurpation av tjänstemannabefogenhet* dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. (strafflag 16 kap 9 §, 24.7.1998/563).

Mängden utredda *usurpationer av tjänstemannabefogenhet*, per år, illustrerade i form av ett stapeldiagram (figur 6):



Figur 6. Usurpation av tjänstemannabefogenhet, utredda brott st. 2007 – 2018. (Polstat, 2018).

Enligt figur 6 utreddes det överlägset mest fall med falska poliser 2017. År 2018 är antalet mindre. Det kan antas att antalet utredda fall med falska poliser kommer att nå sin topp 2018 i och med att problemet verkar vara aktuellt fortfarande.

Fenomenet med falska poliser har orsakat förluster på närmare en miljon euro 2017. Konsumentbedrägerier mot äldre är ett växande problem (Moberg & Olofson, 2014). Fenomenet i fråga har orsakat allvarliga skador för äldre. Dessutom kan fenomenet leda till att medborgarnas tilltro till polisen försämras. (Tuomikoski, 2018.)

Fenomenet med falska poliser har förebyggts genom informeringsverksamhet i samarbete med olika intressentgrupper. I informeringsverksamheten har polisen utnyttjat olika medier i stor utsträckning. Utöver information har polisen utvecklat olika kampanjer för att förebygga fenomenet med falska poliser. (Tuomikoski, 2018.)

4 ORGANISERAD BEDRÄGERIBROTTLIGHET I HELSINGFORS OCH UTVECKLINGEN AV DEN UNDER DE SENASTE 10 ÅREN, ENLIGT INFORMANTERNAS UPPFATTNING

I detta kapitel redogör jag för den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors, dess vanligaste gärningsformer och huruvida den har utvecklats under de senaste tio åren. Resultatet baserar sig på intervju svaren som jag har samlat av informanterna, som tagit del i undersökningen. De tre polismän i Helsingfors brottsutredningsenhet som jag intervjuat, hänvisar jag hädan efter till som Informant 1, Informant 2 och Informant 3.

4.1 Organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors

För att en brottslig gärning kan klassificeras till organiserat måste vissa krav uppfyllas. Som det framgår i kapitel 3.4 ska gärningen bland annat begås som samarbete mellan flera än två personer, alla delaktiga ska ha i förhand definierade arbetsuppgifter och inre disciplin inom organisationen måste råda. Denna teori stöds av Informant 3:s intervju svar i exempel 1:

Exempel 1:

Organiserad bedrägeribrottslighet innebär att någon högre instans ger order åt sina underordnade. Underordnade i sin tur tar emot order och agerar enligt dem, det vill säga: man fungerar som en organisation. (Informant 3, 2018.)

Som det kan avläsas ur *figur 2 – 4* i teorikapitlet, har mängden bedrägeribrottslighet i Helsingfors ökat under de tio senaste åren. Dock kan användning av organiserad verksamhet som en skärpningsgrund vid dömande av straff vara problematiskt, eftersom organiserade verksamheten ska kunna bevisas skilt i skilda fall, vilket framgår i kapitel 3.4. Problematiken med användning av organiserad brottslighet som skärpningsgrund kan även avläsas ur Informant 1:s intervju svar i exempel 2:

Exempel 2:

Trots att mängden organiserad bedrägeribrottslighet har ökat, är det problematiskt att redogöra för exakta antalet i och med att det är problematiskt att bevisa huruvida verksamheten bakom brottsligheten är organiserat. Dessutom är det relativt sällsynt att deltagande i en organiserad kriminell sammanslutning, används som skärpningsgrund

vid domstolsförhandlingar. Att sammanknyta ett enskilt brott till organiserad verksamhet utgör problemet. Dock misstänker polisen på allmänt plan att det bakom vissa bedrägerier finns till exempel motorcykelgäng. (Informant 1, 2018.)

Även Informant 2 och Informant 3 håller med om Informant 1:s åsikt som framgår i exempel 2. Informant 3 (2018) påpekar även att polisen trots allt är medveten om att organiserad bedrägeribrottslighet förekommer bland vissa brottsliga grupperingar.

Antalet brottsanmälningar med brottsrubriceringen *bedrägeri* eller *grovt bedrägeri* verkar vara på relativt lågt på årlig nivå. Yrkesmässig brottslighet har inte heller ofta använts som skärpningsgrund vid bestämmandet av straff. Ur informanternas intervjusvar kan det avläsas att huruvida brotten har eller inte har begåtts som en del av organiserad brottslighet, är en bevisningsfråga.

Trots att bevisandet av organiserad brottslighet är problematiskt, känner poliser som utreder dylika brott till att det finns någon organiserad gruppering i bakgrunden. Därmed verkar det som om organiserad bedrägeribrottslighet är ett aktuellt fenomen.

Organiserad bedrägeribrottslighet är ett växande problem i Helsingfors och även i andra delar av Finland. Det verkar som om mängden utredda bedrägeribrott i Helsingfors har ökat, se *figur 1 – 3*. Antalet brottsanmälningar är relativt lågt, men skadorna som orsakas är stora, som det framgår från Informant 3:s intervjusvar i exempel 3:

Exempel 3:

Trots att mängden brottsanmälningar, med rubriceringen *bedrägeri*, är i proportion marginellt. Även om antalet brottsanmälningar inte nödvändigtvis är alarmerande, bidrar organiserad bedrägeribrottslighet till miljonskador på årlig basis. Problemet med organiserad bedrägeribrottslighet är landsomfattande och särskilt fenomenets internationalitet utgör en stor utmaning. (Informant 3, 2018.)

Syftet med de flesta bedrägerierna är att uppnå vinning. Påståendet om att bedrägerier orsakar omfattande ekonomiska skador förstärks genom lagparagrafen om bedrägeri. Straffbarheten av bedrägerier kräver att misstaget är i orsakssamband med förlusten eller skadan. Som det framgår i kapitel 3.1 beskrivs det i paragrafen om bedrägeri att skadan som orsakas måste vara ekonomiskt.

Däremot är skadorna som uppstår som följd av bedrägeribrottslighet märkbara. Organiserad bedrägeribrottslighet är inte problematiskt enbart på basis av skadorna som orsakas. I sitt intervjusvar påpekar Informant 2 att organiserad bedrägeribrottslighet är problematiskt i och

med att den berör flera olika fasetter, vilket framgår i exempel 4:

Exempel 4:

Problemet kan dock anses vara relativt stort i och med att det berör flera fasetter. Organiserad bedrägeribrottslighet berör privatpersoner, vars personuppgifter har använts i bedrägligt syfte. Trots att privatpersonen inte nödvändigtvis lider ekonomisk skada, går företaget som bedragits miste om vinsten som varan eller tjänsten skulle ha producerat. Utöver privatpersoner och företag berör organiserad bedrägeribrottslighet även poliser. Med tanke på kostnadseffektivitet är utredandet av särskilt bedrägeribrottslighet utmanande i och med utgångsläget, som ålägger polisen till åtgärder. (Informant 2, 2018.)

Utifrån informanternas intervjusvar verkar det som om organiserad bedrägeribrottslighet är ett problem i Helsingfors, men även i övriga Finland. Baserat på min förhandsuppfattning samt informanternas intervjusvar har både den tekniska utvecklingen och globaliseringen bidragit till dessa förändringar.

4.2 Utvecklingen av organiserad bedrägeribrottslighet

Som det framgår i kapitel 3.1 har bedrägeribrottsligheten ökat i och med bland annat den tekniska utvecklingen. Som jag nämnt i kapitel 3.1 har särskilt den ökade användningen av Internet samt faktumet att bedrägeribrottslighet kan begås mot ett stort antal människor samtidigt, bidragit till ökningen av bedrägeribrottslighet. Den tekniska utvecklingens inverkan på bedrägeribrottslighet förstärks av Informant 1:s intervjusvar i exempel 5:

Exempel 5:

Den tekniska utvecklingen är bland de största orsakerna till utvecklingen av bedrägeribrottsligheten i Helsingfors. Användning av Internet, ökade mängden nätbutiker och människors konsumtionsvanor i dagens läge gör det lättare även för brottslingar att utöva sin verksamhet. (Informant 1, 2018.)

Informant 3 påpekar i exempel 6 att handlandet på nätet är ett globalt fenomen. I och med att IP-adresser kan styras vart som helst utomlands, kan det vara svårt att reda ut gärningsplatsen. Enligt Informant 3 är detta avgörande med tanke på vem som ska utreda fallet:

Exempel 6:

IP-adresser kan styras vart som helst utomlands. På grund av detta är det svårt att rikta utredningsansvaret till rätt instans. I regel utreds dessa multinationellt begångna brotten av ingen. (Informant 3, 2018.)

Även Informant 2 håller med om att bedrägerier har ökat, i och med att allt går lättare att göra via Internet. Informant 2 berättade även att det har förekommit fall där brottslingen har beställt varor i sitt eget namn, utan avsikt att betala. Informant 2 påpekar att så länge som ens kredituppgifter är i skick, går det lätt att beställa varor och köpa tjänster i bedrägligt syfte.

Informant 2 lyfter även fram företagens ansvar med tanke på bedrägeribrottslighet särskilt i form av beställning av varor och tjänster. Enligt Informant 2 har det förekommit fall där företag inte har granskat köparens betalningsförmåga tillräckligt noggrant, vilket har lett till att företaget har blivit offer för bedrägeri av någon form.

Enligt Cert-FI:s årsrapport utsattes flera inhemska webbtjänster för dataintrång 2011. På Internet publicerades en länk till en fil som innehöll cirka 16 000 finländares personuppgifter (Cert-Fi årsrapport, 2011). År 2011, eller ”vattendelaråret”, som Informant 3 kallar det, i exempel 7 var avgörande med tanke på organiserad bedrägeribrottslighet:

Exempel 7:

År 2011 var vattendelaråret med tanke på organiserad bedrägeribrottslighet – från Työtehosouras och Östra Finlands universitets databaser stals det åtminstone 16 000 människors personuppgifter (Informant 3, 2018).

Informant 3 nämner i exempel 8 att bedrägerier har funnits länge, men gärningsmännen har inte tidigare fungerat inom organisationer. Informant 3 påpekar att den organiserade bedrägeribrottsligheten har ökat efter 2015. Enligt lagparagrafen är bland annat särskild yrkesmässighet och att gärningen är välplanerad ett krav för att kriterierna för grovt bedrägeri ska uppfyllas. På basis av Informant 3:s intervju svar (Exempel 8) och det som framgår i kapitel 3.2 verkar det som om den organiserade bedrägeribrottsligheten har ökat.

Informant 3 nämner i exempel 8 att bedrägerier överlag är lönsamma för brottslingar, eftersom vinsterna är stora och de straffrättsliga påföljderna är relativt små. För bedrägeri kan man dömas till böter eller fängelse högst i två år. Motsvarande kan man för grovt bedrägeri dömas till fyra månader till fyra år fängelse.

Exempel 8:

Efter år 2015 har den organiserade bedrägeribrottsligheten växt jämnt hela tiden. Bedrägeribrottslighet överlag är produktivitet-/ insatstänkande. Bedrägeribrottslighet är lönsamt i och med att följderna för gärningsmännen är relativt små och vinsterna stora. (Informant 3, 2018.)

Enligt Informant 3 är fenomenet med organiserad bedrägeribrottslighet globalt och utspritt åtminstone i Europa. Informant 3 poängterar att samtidigt är det internationella samarbetet inom brottsutredning myndigheter emellan inte tillräckligt flexibelt. Dessutom underlättar EU-medborgares fria rörlighet den organiserade och gränsöverskridande bedrägeribrottsligheten, i och med att människor inte blir desto noggrannare granskade. Den fria rörligheten för arbetstagare är en grundläggande princip (Europeiska kommissionen, 2018). Även Informant 3 lyfter fram problematiken med den fria rörligheten i exempel 9:

Exempel 9:

Brottslingarna kan röra sig fritt i Europa utan att bli kontrollerade. Att flytta utredningen utomlands kan tidsmässigt ta flera månader, vilket innebär att till exempel alla kameraövervakningsband har redan försvunnit. (Informant 3, 2018.)

4.3 Vanligaste gärningsformer inom organiserad bedrägeribrottslighet

I detta kapitel redogör jag för de vanligaste formerna av organiserad bedrägeribrottslighet samt för de största aktörerna inom organiserad bedrägeribrottslighet. Kapitlet baserar sig på informanternas lägesuppfattning.

Som det framgår i kapitel 3.1 har den tekniska utvecklingen gjort att bedrägeribrottslighet har ökat. Det verkar som en del av även den organiserade bedrägeribrottsligheten händer på Internet. Detta kan även avläsas från Informant 1:s intervjusvar i exempel 10:

Exempel 10:

En stor del av den organiserade bedrägeribrottsligheten sker på Internet. Det är vanligt förekommande att gärningsmännen beställer varor på nätet, med andra människors riktiga eller falska personuppgifter. (Informant 1, 2018.)

Informant 1 berättar att bedrägeribrottsligheten i Helsingfors även uttrycker sig i form av ekonomibrottslighet. Enligt Informant 1 har det kommit fram fall där gärningsmännen har

ringt offren och erbjudit exempelvis en tidningsprenumeration. Efter samtalet skickas gärningsmännen tidningen trots att personen nödvändigtvis inte har gått med på att köpa tidningen (Informant 1, 2018).

I liknande fall som det ovannämnda är det oftast en gränsdragningsfråga, huruvida brottsrekvisiten för bedrägeri uppfylls, fortsätter Informant 1. Enligt Informant 1:s intervjusvar är fall där gärningssättet motsvarar ovannämnda, ett problem, se exempel 11:

Exempel 11:

En stor del av fallen där gärningsätten motsvarar ovannämnda, handlar det om bedrägeribrottslighet och därmed är även denna gärningsform ett stort problem (Informant 1, 2018).

Ur informanternas intervjusvar kan den slutsatsen dras att inom organiserad bedrägeribrottslighet fungerar det flera olika gärningsmän och kriminella grupperingar. Som det framgår i kapitel 1, varierar även gärningsformerna mellan aktörerna. Vilka nationaliteter och vilken typ av gärningsformer de utnyttjar samt vad har gjort att brottslingar kommer utomlands ifrån till Finland för att begå brott enligt Informant 2 redogörs för i exempel 12:

Exempel 12:

Gärningsmännen i bedrägerier som händer på Internet, är ofta finska. I fall, där till exempel obefintliga varor säljs, är det internationella ligor som ansvarar över verksamheten. Mängden snabbblån som erbjuds kan ha lockat brottslingar även från utomlands till Finland. (Informant 2, 2018.)

Informant 3 har däremot en annorlunda syn på de olika aktörerna inom organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors. I det följande redogör jag för Informant 3:s upplevelser angående de största aktörerna inom organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors.

4.3.1 CMC-bedrägerier

Enligt Informant 3 fick den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors sin början av bedrägerier begångna av motorcykelgäng, så kallade CMC-bedrägerierna. Informant 3 berättar hur gärningsmännen i liknande fall har gjort för att begå bedrägerier. Gärningssättet beskrivs noggrannare i exemplen 13 och 14:

Exempel 13:

Gärningsmännen grundade företag, Internetsidor för företagen och en e-postdomän som hänvisade till företaget. Sedan beställde gärningsmännen varor i företagets namn utan avsikt att betala. Beställningarna hade oftast gjorts ur en gratis e-postadress och som kontaktuppgift hade använts telefonnumret av en prepaid-telefonanslutning. Varorna hämtades av bulvaner eller bads skickas till en oidentifierbar adress. (Informant 3, 2018.)

Exempel 14:

I vissa fall hade gärningsmännen bildat websidor för ett redan fungerande företag. Utöver detta hade gärningsmännen ändrat företagets e-postadress och namn på personal i Patent- och registerstyrelsens register. Sedan uppgav gärningsmännen sig som personal till målföretaget och beställde tiotals telefoner och datorer. Även andra varor beställdes - allt mellan leksaker och julskinkor. (Informant 3, 2018.)

För att förstärka exempel 14 kan det nämnas att Hufvudstadsbladet (2017) har publicerat en artikel med titeln *Polisen utreder Cannonballs julskinkjippo som grovt bedrägeri*. I artikeln framgår det att Cannonballs Mc beställde julskinkor värt totalt cirka 16 000 euro, utan att betala instansen som levererade skinkorna.

Informant 3 berättar att gruppen ifråga har begått bedrägerier i form av identitetsstölder. Enligt Informant 3 har gruppen tillverkat förfalskade körkort, vilka har använts bland annat till att öppna bankkonton och skaffa nätbankskoder, som beskrivs noggrannare i exempel 15:

Exempel 15:

Gärningsmän tillhörande samma grupp begick bedrägerier med hjälp av förfalskade körkort. Med förfalskade körkort möjliggjordes användningen av privatpersoners personuppgifter för att begå bedrägerier. Med offrets identitet skaffades bankkonton och nätbankskoder, med vilka gärningsmännen kunde beställa varor på nätet och ta till exempel snabbblån. (Informant 3, 2018.)

Teorin som framgår i exempel 15 förstärks av Informant 2:s intervjusvar. I sitt intervjusvar nämner Informant 2 att gruppen använde en kopieringsmaskin för att tillverka de förfalskade körkort, som framgår i exempel 16.

Exempel 16:

Det har kommit fram ett fall där en brottslig grupp hade en kopieringsmaskin, som möjliggjorde förfalskning av kör- och identitetskort. Med förfalskade korten kunde

gärningsmännen beställa stora mängder dyrbara telefoner och sälja dem vidare. Problemet var brett och det hade spridits åtminstone till Tammerfors, var kopieringsmaskinen sist och slutligen hittades. Brottslingsligan var finsk. (Informant 2, 2018.)

Informant 3 berättar att gruppen fick tag på personuppgifter med hjälp av en person i närkretsen som arbetade för en tele-operator. Informant 3:s teori beskrivs noggrannare i exempel 17:

Exempel 17:

I början 2000-talet fungerade tele-operatören GSM Suomi. I GSM Suomis databaser fanns det tusentals personuppgifter. På den tiden jobbade en person, från Cannonball MC:s närkrets, för GSM Suomi. Med hjälp av honom stals flera tusen människors personuppgifter. (Informant 3, 2018.)

Användning av mobil ID inom organiserad bedrägeribrottslighet är någonting som den tekniska utvecklingen har möjliggjort. Informant 3:s intervju svar som förklarar sambandet mellan mobil ID och bedrägerier begångna av gruppen i fråga, beskrivs i exempel 18:

Exempel 18:

Samma grupp av gärningsmän strävade även till att skaffa mobil ID i andra personers namn för att göra det enklare att begå bedrägerier. Samarbetet mellan polisen och teleoperatörerna fick dock räddat mobil ID:s image. Nuförtiden kräver teleoperatörerna pass som bevis och körkortet duger inte. (Informant 3, 2018.)

Som det framgår i en artikel som har publicerats på Yle:s hemsida (2013) kan mobil ID anses som ett elektroniskt personbevis. Med hjälp av mobil ID -tjänsten kan man förstärka sin identitet på Internet. Mobil ID kommer även att underlätta skötandet av bankärenden. (Vuorela, 2013, 4 februari.)

Bedrägeribrottslighet kan anses vara en essentiell del av yrkesmässig och organiserad brottslighet överlag. Organiserade grupperingar begår bedrägerier för att skaffa vinning. Vinningen används för att finansiera annan olaglig verksamhet, exempelvis narkotikaproduktion, som det framgår i kapitel 3.5. Denna teori stöds av informant 3 som nämner att bedrägeribrottslighet är produktivitet-/ insatstänkande. Som Informant 3 nämner är vinningen som uppnås genom bedrägerier, stor och risken att avslöjas liten. När man tar dessa aspekter i beaktande, är det möjligt att organiserade grupperingar skaffar vinning genom bedrägerier för att finansiera grövre brottslighet.

4.3.2 Estniska ligan/ ligorna

Informant 3 lyfter fram i sitt intervjuvar även estniska ligor som märkbara aktörer inom organiserat bedrägeribrottslighet Helsingfors. Informant 3 berättar att även estniska ligorna har grundat företag i vars namn de har skaffat varor i bedrägligt syfte, som framgår i exempel 19:

Exempel 19:

Estniska yrkeskriminella gärningsmän grundar företag i Finland och registrerar dem officiellt i Patent- och registerstyrelsen. Som tjänsteman i företaget registreras sedan en bulvan. Bulvanen kan vara till exempel en svensk invandrare, en est eller en bulvan från ett annat Baltiskt land. Sedan bildas det konton, i företags namn, till olika finska företag. Sedan skaffar gärningsmännen varor som elverktyg, datorer, telefoner utan att betala. Uppköp görs så länge som krediten på kontot räcker till. Efter att krediten tar slut, grundar gärningsmännen ett nytt företag och börjar om. (Informant 3, 2018.)

I och med att begreppet *bulvan* kommer fram i Informant 3:s intervjuvar och är en väsentlig del av just denna typ av bedrägeribrottslighet, ska begreppet definieras. Bulvanen handlar i eget namn för någon annans räkning (Trossmark, 1998).

Trots att estniska ligornas bedrägerier huvudsakligen innefattar dyrbara varor, verkar det vara så att även mindre mängder av varor som är mindre värda beställs i bedrägligt syfte. Se exempel 20:

Exempel 20:

Gärningsmännen skaffar en personbeteckning, nätbankskoder och en hemadress åt bulvanerna. Bulvanen ger sin identitet och nätbankskoder till brottsliga ligans användning, utan att väta exakt till vad allt uppgifterna kommer att användas till. För uppgifterna betalar gärningsmännen en liten summa pengar som belöning åt bulvanen. Sedan lyfter gärningsmännen snabbblån och köper varor från nätbutiker genom att använda bulvanens identitet. (Informant 3, 2018.)

I och med att bulvanerna ger sin identitet till gärningsmännens användning utan att veta exakt vad identiteten kommer att användas till, kan det anses att bulvanerna säljer sin identitet billigt. Gärningsmännen har även skaffat lägenhet för att förstärka bulvanens bakgrundsinformation. Detta beskrivs vidare i exempel 21:

Exempel 21:

Lägenheterna som skaffats bedrägligt, används som bulvanens bakgrundsinformation i form av adress, men även som lager för stulna föremål och som utrymme för droganvändning. Lägenheterna hyrs även vidare åt andra brottslingar på gråa marknaden. Lägenheterna kan vara flera månader eller till och med flera år i brottslingars besittning. Eftersom flera personer använder lägenheten, är det omöjligt för hyresvärderna att veta, vem som egentligen bor i lägenheten och när. Detta försvårar betydligt vräkningsprocessen och möjliggör att brottslingarna får ha lägenheten en längre tid. (Informant 3, 2018.)

4.3.3 Bedrägerier begångna av rumäner

Baserat på Informant 3:s intervju svar är bedrägerier begångna av rumäner även ett märkbart och aktuellt problem. Då man jämför rumänernas typiska gärningssätt med övriga aktörer, verkar det som att själva brottsligheten är gränsöverskridande. Yrkesmässiga rumänska bedragare har sålt varor på Internet och krävt en viss förhandssumma av köparen. När förhandssumman har kommit på säljarens konto, har köparen inte längre fått kontakt med säljaren. Gärningsformen beskrivs noggrannare i exemplen 22 – 26:

Exempel 22:

Gärningsmannen säljer till exempel en traktor, en husbil eller någon annan dyrbar maskin eller apparat på ett utländskt, exempelvis tyskt forum. En person från Mellaneuropa, till exempel från Tyskland, Österrike Storbritannien eller Frankrike blir intresserad av varan som säljs och kommer överens om affärer. (Informant 3, 2018.)

Exempel 23:

När affärer börjar diskuteras, vilket ofta görs via e-post, brukar vanligtvis säljaren be om en viss förhandssumma, som sedan ska betalas till ett finländskt bankkonto. Säljaren påstår nödvändigtvis inte sig vara finsk, utan till exempel företrädare för ett spanskt företag, som har en filial i Finland. (Informant 3, 2018.)

Exempel 24:

Köparen betalar den överenskomna förhandssumman på kontot. I det här skedet skickas eventuellt en bekräftelse, om att varan har skickats åt köparen. I verkligheten är detta

inte fallet och egentligen existerar hela varan inte. I verkligheten är bekräftelsen skickad från en falsk websida som använder namnet av ett logistikföretag. (Informant 3, 2018.)

Exempel 25:

Snart märker köparen att han eller hon blivit lurad när varan aldrig kommer fram och när kontakt med säljaren fås ej. Vissa köpare har rest ända till Finland för att hämta varan. Framme har köparen sedan märkt att säljaren eller företaget inte finns i den uppgivna adressen. I vissa fall har säljaren eller företaget funnits i adressen i fråga, men det har kommit fram att köparen har verkligheten varit i kontakt med en bedragare. (Informant 3, 2018.)

Som det konstaterades redan tidigare i det här kapitlet är bedrägeribrottslighet som utövas av rumänska aktörer gränsöverskridande. Informant 3 påpekar att verksamheten dessutom är planmässig i och med att den är gränsöverskridande och flera personer med i förhand definierade uppgifter ingår. Verksamheten beskrivs i exemplen 26 och 27 enligt Informant 3:s intervjuvar:

Exempel 26:

Bankkontot är öppnat i Finland några veckor eller månader före gärningsmannen börjar sälja varan. Bankkontot kan vara öppnat av en rumänsk person som har utnyttjat exempelvis ett falskt danskt pass. På det falska danska passet har haft en bild på personen som öppnade kontot. Efter att bankkontot, bankkortet och nätbankskoderna har fått i användning har bedrägeripengarna lyfts både i Finland och runt i resten av Europa. Betalningarna kan ha kommit från olika håll i Europa och som högst kan det på ett konto ha funnits över 100 000 euro bedrägeripengar. Ovannämnda gärningssätt är relativt riskfritt eftersom få utländska målsägande gör en brottsanmälan till Finland. (Informant 3, 2018.)

Exempel 27:

Det är väldigt utmanande att identifiera de egentliga gärningsmännen eftersom vanligtvis vet man inte med säkerhet deras nationalitet. Det är även svårt att säga ifall personen på bilden på det förfalskade passet, egentligen är samma person som besökt banken. På teoretisk nivå kan bilderna skickas vidare för att identifieras, men detta skulle resultera högst till att hitta bulvanerna. (Informant 3, 2018.)

På basis av Informant 3:s intervjuvar och med tanke på vad som framgår i kapitel 3.4 beträffande organiserad brottslighet, kan den slutsatsen dras att bedrägeribrottsligheten som utövas av rumäner är organiserad.

4.3.4 Bedrägerier begångna av asylsökande

Informant 3 lyfter fram bedrägerier begångna av asylsökande som en del av den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors. I exempel 28 beskrivs fenomenet utifrån Informant 3:s intervjusvar som köpande av dyrbara varor med finansiering:

Exempel 28:

Senaste åren har det framkommit fall där bland annat irakier och andra asylsökande har köpt dyrbara varor som armbandsur och bilar med finansiering. I finansieringsansökan har personerna bifogat exempelvis ett förfalskat arbetsintyg, vilket får den som beviljar lånet att tro att personen har regelbundna inkomster och är kapabel att betala skulden. (Informant 3, 2018.)

Exempel 28 förstärks av det som framgår i kapitel 4.1. I och med att finansiering hela tiden utnyttjas i växande utsträckning, borde även företagen som erbjuder finansiering granska noggrannare sina kunders betalningsförmåga. I exempel 29 och 30 beskriver Informant 3 att trots att fenomenet är relativt nytt föreligger viss organiserad verksamhet:

Exempel 29:

Fenomenet är relativt nytt och det är svårt att säga huruvida verksamheten är organiserad eller inte. Största delen av gärningsmännen som blivit fast, berättat att de personligen är ansvariga för det begångna brottet. Det finns dock aspekter som tyder på organiserad verksamhet, åtminstone på ett rådgivande plan. (Informant 3, 2018.)

Exempel 30:

Organisationen och den organiserade verksamheten, ifall sådant föreligger, är inte lika brett som i bedrägerier som begåtts av grupperna som nämndes tidigare. En del av personerna som blivit fast har berättat att de fått råd av någon instans hur köpet ska utföras. En del andra som blivit fast har berättat direkt att de fått färdigt ifyllda blanketter och de har själv skött enbart det egentliga köptillfället. (Informant 3, 2018.)

På basis av Informant 3:s intervjusvar verkar fenomenet inte ännu vara på en alarmerande nivå. Baserat på att även Informant 2 nämner fenomenet i sitt intervjusvar, verkar det som om fenomenet verkligen är aktuellt. Informant 2 beskriver fenomenet vidare i exempel 31:

Exempel 31:

Det har framkommit fall där utlänningar har skaffat bilar med finansiering utan avsikt

att betala. Efter att gärningsmannen har fått bilen, har den transporterats utomlands och lämnats dit. I liknande fall är det vanligt att brottslingen har rest utomlands och stannat där. (Informant 2, 2018.)

4.4 Identitetsstölder

I och med att identitetsstölder kriminaliserades den 4 september 2015 i finländsk strafflag, finns de inte heller statistik om identitetsstölder före 2015. I sitt intervjuvar som framgår i exempel 32, poängterar Informant 2 dock att bedrägeribrottsligheten inte har ändrats märkbart i och med kriminaliseringen:

Exempel 32:

Många bedrägerier begås genom att använda en annans identitet. Således kan det konstateras att identitetsstöld på sätt och vis ingår i bedrägerier. Därmed var själva bedrägeribrottsligheten likadant som i dagens läge. (Informant 2, 2018.)

Enligt Informant 2 är syftet med identitetsstölder inte enbart att nå vinning, utan även att orsaka ofog för offret. I exempel 33 beskriver Informant 2 om sin uppfattning om kriminaliseringen av identitetsstölder:

Exempel 33:

Identiteter stjäls inte enbart för att nå vinning, utan även för att helt enkelt orsaka ofog för offret. Således var syftet med kriminalisering av identitetsstölder även att motverka detta. Dessutom var målsägandes, vars identitet utnyttjades, ställning i brottssärendet oklar i och med att offret sällan orsakades direkt ekonomisk skada. Före kriminaliseringen var identitetsstöld, samt huruvida dess brottsrekvisit uppfylldes, dels oklart även för polisen. (Informant 2, 2018.)

Informant 3 påpekar att identitetsstölder kriminaliserades delvis för att förtydliga målsägandes ställning i förundersökningen. Även Informant 1 och 3 är av samma åsikt som Informant 2 så till vida att själva bedrägeribrottsligheten inte har ändrats märkbart efter kriminaliseringen av identitetsstölder.

Hur stor andel av den organiserade bedrägeribrottsligheten identitetsstölder utgör, är oklart. Informant 3 påpekar att huruvida organiserad bedrägeribrottslighet innefattar identitetsstölder eller inte gör det, beror på typen av bedrägeriet. Dock konstaterar Informant 3 att när bedrägerier blev allt vanligare, var identiteten som användes utgångsmässigt stulen.

För att summera vilka aktörer inom den organiserade bedrägeribrottsligheten som utnyttjar sig av identitetsstölder i sin verksamhet, hänvisar jag till Informant 3:s intervjusvar som framgår i exempel 34 och 35. Enligt Informant 3 innefattar bedrägerier begångna av estniska ligor inte identitetsstölder medan bedrägerier begångna av rumäner gör det:

Exempel 34:

Bedrägerier begångna av estniska ligor, är bulvanen medveten om att hans eller hennes identitet kommer att missbrukas. Bulvanerna har alltså mot betalning gett sin identitet till bedrägeribrottslingars användning. Bulvanerna har informerats om att om/ när polisen tar kontakt, lönar det sig att förklara att identiteten är stulen, trots att den i verkligheten inte är det. Därmed innefattar dessa bedrägerier i verkligheten inte brottsrubriceringen identitetsstöld. (Informant 3, 2018.)

Exempel 35:

Bedrägerier, begångna av rumäner, innefattar nästan utan undantag identitetsstölder. I fallen är målsägande, vars identitet har utnyttjats, från exempelvis Danmark, Norge, Tjeckien eller ett annat europeiskt land. (Informant 3, 2018.)

Utgående från exemplen 34 och 35 kan den slutsatsen dras att identitetsstölder ingår i den organiserade bedrägeribrottsligheten åtminstone till en viss grad. Trots att informanterna inte kan svara på frågan hur ofta identitetsstöld ingår i särskilt organiserad bedrägeribrottslighet, stöds teorin om att identitetsstölder till en viss grad ingår i organiserad bedrägeribrottslighet, som det framgår i kapitel 3.5. Däremot nämner Informant 3 i exempel 36 att det är vanligt att ensamt fungerande bedrägeribrottslingar utnyttjar stulna identiteter i sin verksamhet:

Exempel 36:

Alla upplysta bedrägeribrottslingar har ett modifierat register över stulna identiteter till sitt förfogande. I och med att det är så vanligt att bedrägeribrottslingar har en version av ifrågavarande register, räcker enbart detta inte till som bevis för bedrägerier. (Informant 3, 2018.)

Informant 1:s åsikt stöder det ovannämnda. Dock påstår Informant 1 att det är vanligare att ensamt fungerande bedrägeribrottslingar begår bedrägerier genom att utnyttja stulna identiteter, jämfört med aktörer inom organiserad bedrägeribrottslighet.

När man tar i beaktande informanternas intervjusvar och det som framgår i kapitel 3.5 beträffande organiserade grupperingar, verkar det som att ensamt fungerande respektive organiserade grupperingar använder sig av olika sätt att agera. Ensam fungerande aktörer

litar på enkla metoder medan organiserade grupperingar använder sig av mera sofistikerade metoder, vilket framgår i kapitel 3.5.

För att kunna använda någons identitetbedrägligt måste gärningsmannen först få identiteten i sin besittning, påpekar Informant 2. Informant 2 nämner att människors personuppgifter samt kreditkortuppgifter finns till salu på Internet. Enligt Informant 2 har detta möjliggjorts av dataintrång till olika nätaffärer. Informant 3 berättar att 2011 bildades ett register över stulna identiteter, som brottslingar fick tag på i samband med dataintrången.

Det föreligger ett dilemma med tanke på uppehållarna av registren, som blivit offer för dataintrång. Enligt Informant 3 tog uppehållarna av registren inte ansvar över läckandet av personuppgifterna, vilket framgår i Informant 3:s intervjusvar i exempel 37:

Exempel 37:

Upphållarna av registren, som blivit offer för dataintrång, tog inget ansvar över skador som orsakats personer, vars identitet hade stulits från registren. Informationen om att registren hamnat ut för dataintrång, vidare befordrades av pressen och inte registeruppehållarna. Dataintrången som skedde år 2011 skrämde dock organisationer, vilket ledde till att säkerhetsföreskrifterna blev strängare. I dagens läge inte finns lika stor risk att registeruppehållare hamnar ut för dataintrång. (Informant 3, 2018.)

På basis av Informanternas intervjusvar är det initiala med tanke på att skydda sig mot identitetsstölder att hålla reda på sina dokument där ens identitet går att stjäla. Både informant 1 och 2 lyfter fram datasäkerhetens betydelse i förebyggandet av identitetsstölder.

Ifall man misstänker att ens identitet har blivit stulen är det viktigt att åtgärda det. Enligt Informant 3 ska man skaffa sig eget kreditförbud. I Finland finns det två olika företag som erbjuder kreditförbudstjänsten; Suomen Asiakastieto Oy och Bisnode. Då man gör affärer med finansiering, skickar företaget i fråga en förfrågan till de två ovannämnda företagen, för att granska ens kredituppgifter. Informant 3 påpekar dock att kreditförbudet försvårar ens eget handlande i och med att man måste uppvisa bevis över varför kredituppgifterna inte är i skick.

På basis av informanternas intervjufrågor kan den slutsatsen dras att Helsingfors polisinrättning inte utövar någon särskild förebyggande verksamhet. Enligt Informant 3 strävar Helsingfors polisinrättning dock till att förebygga identitetsstölder genom daglig informationsverksamhet. Utöver informationsverksamheten har Helsingfors polisinrättning ordnat möten med de fem största finansieringsbolagen (Informant 3, 2018). Informant 3

nämner dock att mötet inte resulterade i önskad verkan i och med att finansieringsbolagen godkänner tyst att en liten del av produktionen leder till förluster som orsakas av bedrägerier.

Informant 3 anser att organiserad bedrägeribrottslighet kommer att begås i större utsträckning utomlands ifrån och i flera länder. För att kunna motverka nya utmaningar som internationaliseringen av organiserad bedrägeribrottslighet medför, krävs en viss utveckling av den nuvarande situationen enligt Informant 3, se exempel 38:

Exempel 38:

Organiserad bedrägeribrottslighet kommer att begås i större utsträckning utomlands ifrån och i flera länder. Samarbetet mellan olika länders poliser borde förenklas för att förebygga framtidens bedrägerier. Samarbetet borde utvecklas särskilt på europeisk nivå. Flera utredningar begränsas på basis av kostnadseffektivitet. Byråkratin mellan myndigheter kräver tid och pengar. Därmed är det olönsamt att utföra förundersökning för enskilda fall. För tillfället förverkligas rätten inte. (Informant 3, 2018.)

Även om identitetsstölder inte verkar vara en stor del av den organiserade bedrägeribrottsligheten, är problemet med identitetsstölder aktuellt. I och med den tekniska utvecklingen har Internet blivit allt större del av vardagen. Utbudet av olika nätbutiker och -tjänster har växt märkbart. Som informanterna nämner, betonas betydelsen av datasäkerhet i förebyggandet av identitetsstölder särskilt i dagens läge.

4.5 Falska poliser

Det har visat sig i undersökningen att fenomenet med falska poliser inte entydigt framkommer som en del av organiserad brottslighet. I de fall som informanterna känner till, har gärningsmännen varit finska medborgare. I regel finns det flera än en person, som är delaktiga i motsvarande fall. Enligt informanternas uppfattning är det dock oftast släktingar som begår brott tillsammans.

När man tar i beaktande att fenomenet med falska poliser har växt till ett allvarligt problem 2017, som framgår i kapitel 3.6 och Informant 2:s intervjusvar verkar det som om att uppge sig som polis är ett relativt nytt fenomen. Dock nämner Informant 2 att fenomenet med falska poliser är vanligt förekommande i Helsingfors, vilket även kan avläsas från exempel 39:

Exempel 39:

Utredningsledare runt hela Finland har en gemensam Sharepoint, där de mängden brottsanmälan med brottsrubriceringen usurpation av tjänstemannabefogenhet bokförs. Antalet brottsanmälningar för år 2018 är för tillfället 20. Systemet uppdateras inte tillräckligt och i verkligheten är antalet högre. Fall där det i bakgrunden finns falska poliser, sker varje vecka. Uppskattningsvis är verkliga antalet brottsanmälningar med brottsrubriceringen usurpation av tjänstemannabefogenhet är mellan 20 och 30 under loppet av år 2018. (Informant 2, 2018.)

Baserat på informanternas intervjusvar har personer som blivit offer för falska poliser varit utan undantag, åldringar. Även det som framgår i kapitel 3.6 om åldringars växande utsatthet för bedrägerier stöder teorin. När man tar i beaktande det som framgår i kapitel 1 beträffande åt vilken riktning Finlands åldersstruktur håller på att utvecklas, kan detta anses vara oroväckande med tanke på Finlands åldersstruktur. Enligt Informant 3 är det främst äldre personers tilltro till polisen som utnyttjas av falska poliser. Informant 3 poängterar att omsättningen på ekonomiska skadorna som orsakas gör fenomenet med falska poliser särskilt grovt.

Baserat på artiklarna som presenteras i kapitel 1 samt informanternas intervjusvar har falska poliser huvudsakligen begått brott på två olika sätt. Antingen har åldringars kontaktuppgifter fått från en telefonkatalog eller så har falska poliser observerat åldringar till exempel i en affär och enligt det kontaktat dem. Som det framgår från Informant 1:s intervjusvar i exempel 40, utövar falska poliser sin verksamhet på ett organiserat sätt:

Exempel 40:

Första av de två vanligaste gärningssätten är att gärningsmannen söker gamla personers namn ur en telefonkatalog. Efter det hittar falska polisen på en berättelse och ringer upp åldringen. Ett exempel på en berättelse är att polisen är efter en brottslingsliga som har begått brott i åldringens namn eller använt dess bankinformation. För att utreda brottet, pressar falska polisen åldringen att uppge sina bankuppgifter. Falska polisen vill antingen ha nätbankskoderna eller bankkortet och dess pinkod. Antingen träffas falska polisen och åldringen eller så kommer de överens om en viss plats, dit åldringen lämnar kortet för att polisen inte ska avslöjas. (Informant 1, 2018.)

Även Informant 2 är av samma åsikt som Informant 1. Informant 2:s intervjusvar är i enlighet med Informant 1:s intervjusvar. Gärningssättet där falska poliser observerar åldringar och fysiskt kontaktar dem, som presenteras i Exempel 41, understöds också av Informant 2.

Exempel 41:

Andra gärningssättet går ut på att gärningsmannen håller utsikt efter åldringar på en parkeringsplats. När gärningsmannen ser en äldre person med en bil, tar han eller hon reda på åldringens identitet och hemadress på basis av registernumret. Efter att gärningsmannen har uppgifter om åldringen och hans eller hennes affärer, är det lätt att bilda förtroende. Eftersom åldringen sedan lever i den tron att endast polisen kan ha vetskap om sådan information, ger han eller hon lättare till exempel bankuppgifter till falska poliser. (Informant 1, 2018.)

Informant 2 påpekar att efter att bankkortet eller bankuppgifterna har lurats, måste själva pengarna flyttas till gärningsmannens besittning, vilket Informant 2 berättar i exempel 42:

Exempel 42:

Gärningsmännen inte själv pengarna över direkt till egna konton. Vanligtvis utnyttjar gärningsmännen någon lättlurad person för att ta pengarna på sitt konto först mot en liten betalning. (Informant 2, 2018.)

Helsingfors polisinrättning har utövat förebyggande verksamhet för att motverka fenomenet med falska poliser. Informant 1 beskriver förebyggande verksamheten i exempel 43:

Exempel 43:

En kontaktperson från Helsingfors polisinrättning kontaktade diverse organisationer och gjorde på det sättet särskilt åldringar mera medvetna om fenomenet. Detta resulterade dock inte i en önskad verkan. Trots varningar blev vissa personer offer för falska poliser, eftersom gärningssättet hade varit lite annorlunda som det som varnades om. Det är problematiskt att få budskapet om falska poliser fram åt åldringar. (Informant 1, 2018.)

På basis av Informant 2:s intervjusvar och det som framgår i kapitel 3.6 om polisens informationsverksamhet, verkar det vara så att polisen har utövat förebyggande verksamhet. Förebyggandet av fenomenet verkar inte ha haft någon märkbar verkan.

Trots att grupperingarna bakom fenomenet med falska poliser är organiserade verkar det som om en viss grad av yrkesmässighet föreligger, på basis av informanternas intervjusvar. Gärningsmännen använder sig av riktiga polisers namn, vilket tyder på en viss planmässighet. Dessutom har skadorna som målsäganden orsakats, varit upp till tiotusen och i vissa fall till och med upp till hundratusentals euron.

Informant 2 arbetar mot falska poliser och anser att fenomenet med falska poliser kommer

att försvinna i framtiden. Baserat på informanternas intervju svar kommer fenomenet med falska poliser inte ha en negativ inverkan på den finländska polisens trovärdighet. Informanterna påpekar dock att särskilt personer som blivit offer för falska poliser, i fortsättningen kan vara mera varsamma när de har att göra med polisen.

Både Informant 2 och 3 ser en viss problematik med fenomenet med falska poliser i framtiden. I exempel 44 beskriver Informant 2 att trots att det kommer att finnas flera potentiella offer i framtiden, går fenomenet med falska poliser att motarbetas:

Exempel 44:

I framtiden kommer det att finnas flera potentiella offer för falska poliser i och med utvecklingen av den finska ålderspyramiden. Detta kan leda till problem eftersom åldringar kan eventuellt ha det svårare att beskriva gärningsmannens ålder eller utseende på grund av minnessjukdomar. Trots den stigande åldern i Finland, går fenomenet med falska poliser att motarbetas genom att upprepade gånger påminna om farorna. (Informant 2, 2018.)

I exempel 45 påpekar Informant 3 att den tekniska utvecklingen har haft sin inverkan i bedrägerier som begåtts falska poliser:

Exempel 45:

Det finns en viss problematik i framtiden med tanke på fenomenet med falska poliser. I och med att trenden är den att uträttandet av ärenden sker hela tiden i större utsträckning via Internet, kommer detta även att påverka åldringar. Exempelvis nätbankstjänster kan orsaka svårigheter hos åldringar. Eftersom åldringarna inte har lärt sig hur nätbanken fungera, hamna de be om hjälp av släkt och vänner. Därmed kan även brottslingar utnyttja situationen. (Informant 3, 2018.)

När man tar i beaktande i vilken riktning Finlands åldersstruktur utvecklas och omfattningen av orsakad skada, kan den slutsatsen dras att fenomenet med falska poliser är ett växande problem även i framtiden.

Baserat på mina upplevelser och informanternas utsagor har informeringen om fenomenet varit bra. Att nå viktigaste målgruppen har dock visat sig vara problematiskt och enligt informanterna är det viktigt att upprepade gånger informera och varna om fenomenet, så att den når så många potentiella offer som möjligt.

Det verkar som att teknisk utveckling inte enbart är positivt. Elektrifiering av tjänster och bristande kunskaper inom datateknik hos åldringar kommer att leda till en ökad mängd

åldringar som offer för brott.

Baserat på undersökningens resultat verkar det vara så att ämnet som har undersökts verkligen är ett aktuellt problem. Det har visat sig att ämnet *organiserad bedrägeribrottslighet* har undersökts relativt lite och därmed kan min undersökning anses vara nyttig.

Som det framgår i kapitel 4 har den tekniska utvecklingen tillsammans med andra faktorer bidragit till att den organiserade bedrägeribrottsligheten har utvecklats. Det har kommit fram att det i Finland fungerar flera olika aktörer som utövar organiserad bedrägeribrottslighet. På basis av kapitel 3.5 och informanternas intervjuer verkar identitetsstölderna ingå ofta i organiserade bedrägeribrott. Däremot verkar det som att falska polisers verksamhet inte är lika organiserad. Det verkar vara så att en viss planmässighet föreligger men hierarkin och yrkesmässigheten är inte på samma nivå.

5 SAMMANFATTNING OCH DISKUSSION

Syftet med den här undersökningen har varit att studera utvecklingen av den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors samt vilka de största aktörerna inom branschen är. Utöver detta har syftet med undersökningen varit att reda ut hur den organiserade bedrägeribrottsligheten i Helsingfors förebyggs.

Jag har gjort undersökningen enligt fenomenografins läror. Uppsatsens resultatkapitel baserar sig på informanternas uppfattningar om organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors. I och med att mina förhandskunskaper inom ämnet var bristande, var valet att använda kvalitativa metoder naturligare.

För insamling av material har jag utfört tre semistrukturerade intervjuer. Statistiken har jag samlat från Polisens statistikregister Polstat och lagtexterna från Finlex. Teoribakgrunden är tillräcklig för att kunna förstå uppsatsens resultatkapitel. Resultatet kan anses vara reliabelt i och med att jag har utfört den kvalitativa innehållsanalysen med teoribakgrunden som utgångspunkt.

Undersökningen ger en omfattande bild om organiserad bedrägeribrottslighet, med fokus på Helsingfors. Ämnet *organiserad bedrägeribrottslighet* är omfattande och därmed föreligger utgångspunkter för vidare undersökning.

Jag kunde ha samlat statistik från till exempel polisens register Rikitrip för att få noggrann statistik över bedrägerier där identitetsstöld eller usurpation av tjänstemannabefogenhet ingår. Statistiken skulle ha varit mera specifik. Orsaken till att jag valde att lämna bort statistik från Rikitrip är att i sådana fall borde undersökningen ha ändrats till sekretessbelagt. Eventuellt kunde jag ha intervjuat flera personer. Dock noterade jag redan efter tre intervjuer ett visst mönster i svaren och därför beslöt jag att inte intervjua flera personer.

Inom ämnet kunde man studera hur situationen ser ut i resten av Finland. I och med att Helsingfors verkar ha de bästa resurserna i utredning av bedrägeribrottslighet, kunde det vara intressant att undersöka hur utredandet av bedrägeribrottslighet i resten av landet skiljer sig från Helsingfors samt hur detta kommer fram just i den typen av brottslighet.

Det vore värt att undersöka polissamarbetet olika länder emellan. I undersökningen kunde man antingen fokusera på utredande av bedrägerier eller på samarbetet på allmänt plan.

Utöver dessa förslag stötte jag på ett till problem. Enligt informanterna baserar åldringars goda tro på att de helt enkelt litar på finska polisen, vilket gör att särskilt åldringar sannolikare blir offer för till exempel falska poliser. Problematiken kring åldringar och deras goda tro kunde utvecklas och undersökas.

REFERENSER

Ahrne, G. & Svensson, P. (2015). *Handbok i kvalitativa metoder*. Repro 8 AB, Stockholm.

Booth, W., Colomb, G. & Williams, J. (2004). *Forskning och skrivande – konsten att skriva enkelt och effektivt*. Studentlitteratur, Lund.

Cert-Fi årsöversikt 2011. Hämtad 2018-10-30, från: https://www.viestintavirasto.fi/attachments/tietoturva/CERT_FI_arsoversikt_2011.pdf

Davidson, B., & Patel, R. (2011). *Forskningsmetodikens grunder – Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Studentlitteratur AB, Lund.

Eriksson, L. & Wiedersheim-Paul, F. (2001). *Att utreda, forska och rapportera*. Lagerblads Tryckeri AB, Karlshamn 2001.

Europeiska kommissionen. (2018). *Fri rörlighet för EU-medborgare*. Hämtad 2018-10-30, från: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=457&langId=sv>

Fagerström, N. (2018, 9 januari). Vem som helst kan ändra din adress – Posten och Magistraten medger bristande säkerhet. *Svenska YLE*. Hämtad 2018-5-3, från: <https://svenska.yle.fi/artikel/2018/01/09/vem-som-helst-kan-andra-din-adress-posten-och-magistraten-medger-bristande>

Findikator. (2018). *Utveckling av befolkningens åldersstruktur*. Hämtad: 16.6.2018, från: <https://findikaattori.fi/sv/table/81>

Finlex. *Strafflag*. Finlex (39/1889). Hämtad 2018-5-4, från: <http://finlex.fi/sv/laki/ajantasa/1889/18890039001#L17>

Forss, M. (2014). *Fobban sosiaalisen median selviytymisopas*. GPS group.

Gottschalk, P. (2010). *Policing Organized Crime – Intelligence Strategy Implementation*. Taylor & Francis Group, LLC.

Gunell, J. (2012). *Internetbedrägerier – en undersökning om kunskap och erfarenheter* (Kandidatuppsats). Vasa: Informationsbehandling, Vasa yrkeshögskola. Tillgänglig: <https://www.theseus.fi/handle/10024/55029>

HBL. (2018, 13 september). *Polisen utreder Cannonballs julskinkjippo som grovt bedrägeri*. Hämtad: 2018-10-30, från: <https://www.hbl.fi/artikel/polisen-utreder-cannonballs-julskinkjippo-som-grovt-bedrageri/>

Hiltunen, L. (2009). *Validiteetti ja Reliabiliteetti*. Jyväskylä. Graduryhmä, Jyväskylän Yliopisto. Hämtad: 2018-3-10, från: http://www.mit.jyu.fi/ope/kurssit/Graduryhma/PDFt/validius_ja_reliabiliteetti.pdf

Hummelholm, H. (2017). *Identiteettivarkauden monet kasvot* (Kandidatuppsats). Företagsekonomi, Nyland. Laurea-ammattikorkeakoulu. Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/135182/Hummelholm_Hanne.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Jonasson, T. (2016). Id-kapningar för miljarder i fjol. *SVT Nyheter*. Hämtad: 2018-7-5, från: <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/id-kapningar-nu-vanligare-an-cykelstoder>

Konkurrens- och konsumentverket. (2014). *Lär dig känna igen bedrägeri*. Hämtad 2018-5-3, från: <https://www.kkv.fi/sv/information-och-anvisningar/kop-forsaljning-och-avtal/bedragerier/>

Laakso, K. (2016, 2 maj). *Huumeet ja rikollinen perintätoimi on nähty – nyt Cannonball Mc:n epäillään keskittyvän talousrikoksiin*. Hämtad: 2018-10-30, från: <https://seura.fi/asiat/ajankohtaista/huumeet-rikollinen-perintatoimi-nahty-cannonball-mcn-epaillaan-keskittyvan-talousrikoksiin/>

Moberg, B., & Olofsson, N. (2014). *Rädslan för bedrägerier bland pensionärer från PRO: Sambandet mellan rädslan, sårbarhetsfaktorer och den tidigare utsattheten* (Kandidatuppsats). Mittsverigeregionen. Mittuniversitetet: Avdelning för samhällsvetenskap. Tillgänglig: <http://www.uppsatser.se/uppsats/54c4a6e3a5/>

Mölsä, M. (2008). *Prosenttijengit Suomessa – Moottoripyöräkerhot ja järjestäytynyt rikollisuus Suomessa*. WS Bookwell Oy, Juva 2009.

Peterson, D. (2018, 12 januari). Falska poliser sprider oro – riktiga polisen uppmanar till försiktighet. *Metro*. Hämtad 2018-7-5, från: <https://www.metro.se/artikel/falska-poliser-sprider-oro-riktiga-polisen-uppmanar-till-f%C3%B6rsiktighet>

Pietiläinen, J. (2017, 21 augusti). Näin hänskisti valepoliisit toimivat Helsingissä – ”Hyvä rouva, talonne on piiritetty...”. *Helsingin uutiset*. Hämtad 2018-5-3, från: <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/551853-nain-harskisti-valepoliisit-toimivat-helsingissa-hyva-rouva-talonne-on-piiritetty>

Polisen. (2018). *Många former av bedrägeri*. Hämtad 2018-5-3, från: https://www.poliisi.fi/brott/manga_former_av_bedrageri

Polstat 2018: Polisens statistikregister, polisorganisationens inre källa. Hämtad 2018-6-15

Rantanen, T. & Vesala, K. (2007). *Argumentaatio ja tulkinta – Laadullisen asennetutkimuksen lähestymistapa*. Yliopistopaino, Helsinki 2007.

Ratia, S. (2010). *Kaikki teknisesti mahdollinen ei ole laillista tai ainakaan moraalisesti oikein: identiteettivarkaus on laillinen rikos* (Kandidatuppsats). Åbo: Företagsekonomi, Turun ammattikorkeakoulu. Tillgänglig: http://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/14330/Ratia_Sini.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Roberson, C. (2008). *Identity theft investigations*. Kaplan Publishing, a division of Kaplan, Inc.

Stockholms universitet. (2018). *Tips för dig som skriver uppsats*. Hämtad: 2018-11-1, från: <https://www.su.se/biblioteket/s%C3%B6ka-och-anv%C3%A4nda/skriva-uppsats/tips-f%C3%B6r-dig-som-skriver-uppsats-1.249078>

Trossmark, C. (1998). *Bulvaner och generalfullmakter* (Examensarbete i aktiebolagsrätt). Lund. Juridiska fakulteten vid Lunds universitet. Tillgänglig: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordOId=1562660&fileOId=1566033>

Tuomikoski, K. (2018). *Valepoliisirikosten ennaltaehkäisy nyt ja tulevaisuudessa* (Kandidatuppsats). Tammerfors: Polisyrkeshögskolan. Tillgänglig: https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/150390/ON_Tuomikoski.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Viljakainen, M. (2017, 23 november). Valepoliisit yttävät nyt tietyn nimisä ihmisiä – kuulutko joukkoon? *Iltasanomat*. Hämtad 2018-6-16, från: <https://www.is.fi/kotimaa/art-2000005461214.html>

Vuorela A. (2013, 4 februari). *Sähköistä henkilöllisyytesi mobiilivarmenteella*. *Yle.fi*. Hämtad: 2018-10-30, från: <https://yle.fi/uutiset/3-6556499>

Figurer

Figur 1: Hermeneutisk spiral. Jordan, S. (2016). *Mer om: Hermeneutik & Positivism*. Forskning och utveckling, Polisyreshögskolan.

Figur 2 - 6: Statistik om utredda brott i Helsingfors (olika brott). Polstat 2018: Polisens statistikregister, polisorganisationens inre källa. Hämtad 2018-6-15

Bilaga

Kysymykset:

- Kauanko olet työskennellyt poliisina?
- Kerro hieman koulutustaustasi poliisissa
- Kauanko olet työskennellyt nykyisten tehtäviesi parissa?
- Mikä on mielestäsi parasta nykyisissä tehtävissäsi?

Järjestäytynyt petosrikollisuus Helsingissä:

1. Kuinka paljon järjestäytynyt petosrikollisuus on määrällisesti muuttunut viimeisen kymmenen vuoden aikana Helsingissä?
2. Millä tavalla järjestäytynyt petosrikollisuus on kehittynyt viimeisen kymmenen vuoden aikana Helsingissä?
3. Minkä uskot johtaneen näihin muutoksiin?
4. Kuinka suuri ongelma järjestäytynyt petosrikollisuus on tänä päivänä Helsingissä (tai muualla Suomessa)?
5. Ketkä ovat merkittävimmät tekijät, Helsingissä tutkittavan, järjestäytyneen petosrikollisuuden takana? (esim. Rikollisjärjestö, -ryhmittymä tai jokin kansalaisuus)
6. Mitkä ovat yleisimmät muodot, joissa erityisesti järjestäytynyt petosrikollisuus ilmenee Helsingissä?

Identiteettivarkaudet:

7. Identiteettivarkaus kriminalisoitiin Suomessa 4.9.2015. Millaista petosrikollisuus oli ennen identiteettivarkauden kriminalisointia?
8. Kuinka usein järjestäytyneisiin petosrikoksiin liittyy identiteettivarkaus/-varkauksia?
9. Mitkä ovat rikollisten tyypillisimmät menettelytavat petosrikoksissa, joissa on taustalla identiteettivarkaus?
10. Kuinka tavallinen kansalainen voi välttää joutumasta identiteettivarkauden uhriksi?
11. Harjoittaako Helsingin poliisilaitos jotakin ennaltaehkäisevää toimintaa identiteettivarkauksien vähentämiseksi?

Valepoliisitoiminta:

12. Kuinka yleistä valepoliisitoiminta on Helsingissä?
13. Miten valepoliisi yleensä valikoi uhrinsa?
14. Mitkä ovat valepoliisien tavallisimmat tekotavat uhrinsa valittuaan?
15. Ketkä ovat valepoliisitoiminnan merkittävimmät tekijät Helsingissä? (esim. Rikollisjärjestö, -ryhmittymä tai tietty kansalaisuus)
16. Harjoittaako Helsingin poliisilaitos jotakin ennaltaehkäisevää toimintaa valepoliisitoiminnan vähentämiseksi?
17. Uskotko olevan mahdollista tehdä valepoliisien tyypillisimmistä uhreista tietoisempia valepoliiseista ja heidän toiminnastaan?
18. Uskotko valepoliisien aiheuttavan toiminnallaan sen, että kansalaiset suhtautuvat varautuneemmin myös oikeaan poliisiin?
19. Miten uskot valepoliisitoiminnan muuttuvan tulevaisuudessa?

Intervjufrågorna (översatta till svenska):

- Hur länge har du arbetat som polis?
- Berätta kort om din utbildningsbakgrund
- Hur länge har du arbetat med dina nuvarande uppgifter?
- Vad är det bästa med dina nuvarande arbetsuppgifter?

Organiserad bedrägeribrottslighet i Helsingfors:

20. I vilken grad har den organiserade bedrägeribrottsligheten ändrats i Helsingfors under de senaste tio åren?
21. På vilket sätt har den organiserade bedrägeribrottsligheten utvecklats under de senaste tio åren?
22. Vad tror du att har lett till dessa förändringar?
23. Hur stort problem är den organiserade bedrägeribrottsligheten i dagens läge i Helsingfors (eller i övriga Finland)?
24. Vilka är de största aktörerna inom organiserad bedrägeribrottslighet som utreds i Helsingfors?
25. Vilka är de vanligaste formerna som särskilt den organiserade bedrägeribrottsligheten förekommer i Helsingfors?

Identitetsstöld:

26. Identitetsstöld kriminaliserades den 4 september 2015 i Finland. Hurudant var bedrägeribrottslighet innan kriminaliseringen?
27. Hur ofta ingår identitetsstöld/ -stöld i organiserade bedrägeribrott?
28. Vilka är de vanligaste gärningsformerna inom organiserad bedrägeribrottslighet med identitetsstöld i bakgrunden?
29. Hur kan en vanlig medborgare undvika att bli ett offer för identitetsstöld?
30. Utövar Helsingfors polisinrättning någon form av förebyggande verksamhet för att motverka identitetsstöld?

Falska poliser:

31. Hur vanligt förekommande är falska poliser i Helsingfors?
32. Hur väljer falska poliser sina offer?
33. Vilka är de vanligaste gärningsformerna falska poliser använder sig av?
34. Vilka är de största aktörerna inom fenomenet med falska poliser i Helsingfors?
35. Utövar Helsingfors polisinrättning någon form av förebyggande verksamhet för att minska fenomenet med falska poliser?
36. Anser du att falska polisers mest typiska offer kan göras mera medvetna om falska poliser och deras verksamhet?
37. Anser du att falska poliser kan med sin verksamhet orsaka att medborgare inställer sig mera varsamt till den riktiga polisen?
38. Hur anser du att fenomenet med falska poliser kommer att ändras i framtiden?